

Emilia Virtanen

JATKUVA SÄÄSTÄMINEN
Case Honkilahden Osuuspankki

Liiketalouden koulutusohjelma
2013

JATKUVA SÄÄSTÄMINEN – Case Honkilahden Osuuspankki

Virtanen, Emilia
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Joulukuu 2013
Ohjaaja: Korhonen, Satu
Sivumäärä: 64
Liitteitä: 1

Asiasanat: jatkuva säästäminen, sijoittaminen, säästämisen lähtökohdat, säästämisinstrumentit, sijoitusneuvonta

Lokakuussa 2013 julkistetun OP-Pohjolan kotitalouksien barometrin mukaan yli puolet suomalaisista kokee varallisuuden kasvattamisen joko melko vaikeaksi tai erittäin vaikeaksi. Myös aiemmin vuonna 2012 julkaistun barometrin mukaan suuri osa suomalaisista pitää taloudellisiin ongelmiin varautumista tärkeänä, mutta kuitenkin vain osa varautuu näihin yllättäviin tilanteisiin käytännössä. Nämä tutkimustulokset heijastuvat osaltaan myös jokapäiväiseen työhöni palveluneuvojana Honkilahden Osuuspankissa.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kohdeyrityksen asiakkaiden suhtautumista jatkuvaan säästämiseen ja pyrkiä saamaan lisätietoa asiakaskunnan säästämisikäyttäytymisestä ja -tietoudesta löytäen samalla kehittämiskohteita säästämistuotteiden myymiseen ja jatkuvien säästösopimusten tekemiseen.

Tutkimuksen teoriaosuudessa käsitellään säästämisen lähtökohtia, säästämisinstrumentteja sekä pankin tarjoaman sijoitusneuvonnan sääntelyn vaikutuksia asiakaskoh- taamisiin. Käsiteltävät aiheet on pyritty rajaamaan siten, että ne ovat läheisesti liitet- tävissä jatkuvaan säästämiseen ja pankkitoimihenkilöiden jokapäiväiseen työhön.

Tutkimusmenetelmänä oli kvantitatiivinen tutkimustapa. Tutkimustulokset hankittiin kyselytutkimuksena Honkilahden Osuuspankissa. Vastauksia kyselyyn saatiin 34 kappaletta.

Tutkimuksen tuloksena voidaan todeta, että markkinoilla on laajasti tarjolla säästä- miseen sopivia tuotteita, ja jokaiselle säästäjälle on löydettävissä omaan elämäntilan- teeseensa sopivia vaihtoehtoja. Tutkimukseen vastanneista lähes 60 % säästi säännöl- lisesti, ja heidän yleisin säästökohteensa oli varautuminen yllättäviin menoihin. Mer- kittävää on myös tiedostaa, kuinka muun muassa asiakkaan ikä, sukupuoli, elämänti- lanne, tavoitteet säästämisasioissa ja riskinsietokyky vaikuttavat säästämisikäyttäyty- miseen. Tämän vuoksi asiakkaalle tulisikin aina tarjota yksilöllistä neuvontaa ja pal- velua säästämisasioihin liittyen.

CONTINUOUS SAVING – Case Honkilahden Osuuspankki

Virtanen, Emilia
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
December 2013
Supervisor: Korhonen, Satu
Number of pages: 64
Appendices: 1

Matter word: continuous saving, investment, starting points for a saving, saving instruments, investment advice

According to the latest in October 2013 released OP-Pohjola Group's barometer of households more than half of the Finnish people feels that it is either a fairly difficult or extremely difficult to increase their own wealth. Also earlier in 2012 released barometer shows that a great part of the Finnish people feels that it is important to prepare economic difficulties. However, only a few has prepared to these unexpected situations in practice. These research results are also reflected in my every day work as a service advisor in Honkilahden Osuuspankki.

The purpose of this thesis was to examine the target company's customers' attitudes towards continuous saving. At the same time the target was to get more information about customers' saving habits and –knowledge. The purpose was also to find some development targets concerning the sales of saving instruments and making new continuous savings contracts.

The theoretical part of the thesis covers starting points for a saving and saving instruments. The thesis also deals with, how the regulation of investment advice impacts on customer encounters in the bank. Selected topics of this thesis are closely related to continuous saving and bank officers' everyday work.

The research was compiled as a quantitative survey in Honkilahden Osuuspankki. The research results were acquired as a survey and answers to the questionnaire was received 34.

The study results indicate that there is a wide range of saving products available in the market and everyone can find a suitable option for their own life situation. Nearly 60 % of the survey respondents saved on a regular basis and their most common saving target was to prepare for unexpected expenses. It is also important to understand how for example the customer's age, gender, life situation, objectives and risk tolerance effects on their saving behavior. For this reason you should always provide individual advice and services to your customers

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
1.1	OP-Pohjolan kotitalouksien barometrit	7
1.2	Tutkimusongelma ja teoreettinen viitekehys	8
2	SÄÄSTÄMINEN	9
3	SÄÄSTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT.....	13
3.1	Riskinsietokyky, tuotto ja riski	13
3.2	Sijoitustilanne	15
3.3	Hajauttaminen ja portfolioteoria	15
4	SÄÄSTÄMISINSTRUMENTIT	16
4.1	Talletukset.....	17
4.2	ASP-tili	19
4.3	Sijoitusrahastot.....	20
4.3.1	Korkorahastot	26
4.3.2	Osakerahastot	27
4.3.3	Yhdistelmärahastot.....	28
4.4	Osakesijoittaminen.....	29
4.5	Vakuutusdonnaiset sijoituskohteet.....	30
4.6	Eläkesäästäminen.....	31
5	VUOROVAIKUTUKSESSA ASIAKKAAN KANSSA	33
5.1	Sijoitusneuvonta.....	34
5.1.1	Asiakkaiden luokittelu osana sijoittajansuojaa	34
5.1.2	Selonottovelvollisuus ja tiedonantovelvollisuus	36
5.1.3	Sijoittajakuvan kartoitus.....	37
6	CASE YRITYKSEN ESITTELY- OP-POHJOLA-RYHMÄ JA HONKILAHDEN OSUUSPANKKI.....	38
7	TUTKIMUKSEN EMPIRIA.....	39
7.1	Käytettävä tutkimusmenetelmä ja aineiston kerääminen.....	39
7.2	Tulosten analysointi	41
8	TUTKIMUSTULOKSET.....	42
8.1	Säännöllinen säästäminen ja säästämättömyys	42
8.2	Säästökohde	44
8.3	Kuukausittainen säästösumma	46
8.4	Sijoitushorisontti	47
8.5	Sijoittajakuvan kartoitus	48
8.6	Kokemus säästämisinstrumenteista	49
8.7	Asiakkaita kiinnostavat säästämisinstrumentit	50

8.8 Säästämismuotoon vaikuttavien seikkojen merkitys	52
8.9 Säästämisen aloittamisen ehdottaminen ja yhteydenottotapa	54
9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	58
LÄHTEET	62
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Suuri osa suomalaisista pitää taloudellisiin ongelmiin varautumista tärkeänä, mutta kuitenkin vain osa on käytännössä varautunut elämän mukanaan tuomiin yllättäviin tilanteisiin. Samalla he kokevat oman varallisuutensa kasvattamisen vaikeaksi, vaikka kotitaloudet ovat vaurastuneet selvästi viime vuosikymmenten aikana, ja markkinoille on tullut runsaasti erilaisia sijoitusinstrumentteja ja -mahdollisuuksia.

Opinnäytetyöni aihealue liittyy jatkuvaan säästämiseen. Työskentelen OP-Pohjola-ryhmässä palveluneuvojana, ja säästämisasiat kuuluvat jokapäiväiseen työhöni niin suorasti kuin välillisestikin. Jatkuvan säästämisasteen parantaminen on ollut esillä ryhmän yleisissä tavoitteissa ja sitä kautta se kohdistuu myös omaan työhöni, sillä toimihenkilöiden tulee kannustaa asiakkaitaan myös säästämiseen. Säästösopimusten tekeminen ja asiakkaiden motivoiminen säästämiseen koetaan kuitenkin toisinaan haasteelliseksi. Opinnäytetyön tarkoitus onkin hahmottaa asiakkaiden tietämystä ja asennetta säästämistä kohtaan sekä heidän säästämisspäätöksiinsä vaikuttavia seikkoja ja tätä kautta pyrkiä löytämään ideoita ja mahdollisia työkaluja toimihenkilöille säästösopimusten tekemiseksi ja myynnin paikkojen löytämiseksi.

Koska jatkuvan säästämisasteen parantaminen kuuluu OP-Pohjola -ryhmän sekä oman työyhteisöni tavoitteisiin, opinnäytetyön hyötynä on saada tietoa asiakkaiden suhtautumisesta opinnäytetyön aihealueeseen, ja sitä kautta lisätä työyhteisön tietoisuutta omasta asiakaskunnastaan. Aihetta lähestytään asiakkaan näkökulmasta, jolloin tavoitteena on löytää asiakkaiden antamista vastauksista tukea myyntityön kohdistamiseksi oikeisiin kohdealueisiin. Opinnäytetyön teoriaosa käsittelee säästämisen lähtökohtia ja jatkuvaan säästämiseen sopivia vaihtoehtoja toimien pohjustuksena tutkimuskyselyyn. Säästämis- ja sijoitustuotteiden tarjoamiseen asiakkaille liittyy keskeisesti myös sijoitusneuvonnan sääntely, joka näkyy asiakaskohtaisissa toimihenkilöiden ja asiakkaiden välisessä vuorovaikutuksessa.

1.1 OP-Pohjolan kotitalouksien barometrit

OP-Pohjolan kotitalouksien barometri on kotitalouksien taloudellisiin päätöksiin liittyvistä arvoista, asenteista, ongelmista ja onnistumisista tietoa tuottava mittari. Sen tavoitteena on suomalaisten taloudenhoitoon liittyvien valintojen arvioiminen ja kerätyn tiedon hyväksikäyttäminen OP-Pohjolan palveluiden kehittämiseksi. (OP-Pohjolan www-sivut 2013.) Säästämisteema sekä taloudellinen varautuminen yllättäviin menoihin ovat olleet ajankohtaisia tutkimuskohteita kahdessa edellisessä barometrissä. Valtakunnalliset asenteet toimivat hyvänä pohjana lähdettäessä tutkimaan paikallisen Osuuspankin asiakkaiden tuntemuksia ja asenteita säästämiseen liittyen.

Vuoden 2012 lokakuussa julkistetun barometrin vastausten mukaan noin 70 prosenttia suomalaista pitää oman tai perheenjäsenensä sairastumisen aiheuttamiin taloudellisiin ongelmiin liittyvää varautumista erittäin tai melko tärkeänä. Kuitenkin vain noin 40 prosenttia vastaajista on käytännössä varautunut näihin tapahtumiin mielestään hyvin tai melko hyvin. Suuri ero on todettavissa myös vastaajien kokeman varautumisen tärkeyden ja todellisen varautumisen välillä suhteessa perheenjäsenten kuolemantapauksiin, omaan työttömyyteen, eläkeajan toimeentuloon tai avioeroon. Näihin yllättäviinkin tapahtumiin voidaan varautua muun muassa vakuutuksilla, eikä säästämisen merkitystä voi näissäkään tilanteissa ohittaa. (OP-Pohjolan www-sivut 2013.)

Syksyn 2012 barometrissä tutkittiin myös, miten vastaajat sijoittaisivat ylimääräisen 100 000 euroa. Keskimäärin 22 prosenttia sijoitettaisiin sijoitusasuntoon, 20 prosenttia käyttö- säästö- tai sijoitustileille, 15 prosenttia määräaikaistalletuksiin ja 9 prosenttia maa- ja metsäomaisuuteen. Suoriin osakesijoituksiin tai osakerahastoihin sijoitettaisiin yhteensä 12 prosenttia. Muita rahastoja ja sijoitustuotteita kohtaan kiinnostus oli vähäistä. OP-Pohjola-ryhmän yksityistalouksiin erikoistunut ekonomisti Maarit Lindström arvioi vastausten perusteella, että tällä hetkellä vastaajat kokevat asuntosijoitukset esimerkiksi osakkeita turvallisemmiksi kohteiksi, ja monet suhtautuvatkin vältellen arvopaperimarkkinoille sijoittamiseen. Hyvään varautumiseen kuuluu myös omaisuuden kasvattaminen, mikä yleensä edellyttää itselle sopivaa riskinottoa, sanoo Lindström. (OP-Pohjolan www-sivut 2013.)

Uusimman 8.10.2013 julkistetun kotitalouksien barometrin mukaan yli puolet suomalaisista kokee varallisuuden kasvattamisen joko melko vaikeaksi tai erittäin vaikeaksi. Vain 11 prosentin mukaan varallisuuden kasvattaminen on erittäin tai melko helppoa. Vastaajat ilmoittivat varallisuuden kasvattamisen vaikeuden merkittävimmiksi syiksi tulojen kulumisen asumiseen ja muihin säännöllisiin kuluihin, kasvatettavan varallisuuden puuttumisen sekä riittämättömän ymmärryksen sijoitustuotteita kohtaan. Ekonomisti Maarit Lindström pitää vastauksia mielenkiintoisena. Vaikka mahdollisuudet omaisuudenhoitoon ovat nykypäivänä paremmat kuin koskaan, varallisuuden kasvattaminen koetaan silti vaikeaksi. Säästämisen voi aloittaa pienilläkin summilla. Osaaminen ja tuoton taso eivät ole alussa niin oleellisessa asemassa, ja tuottoa voi lähteä hakemaan myöhemmin riskiä kasvattamalla, kun osaaminen ja kokemus ovat lisääntyneet. (OP-Pohjolan www-sivut 2013.)

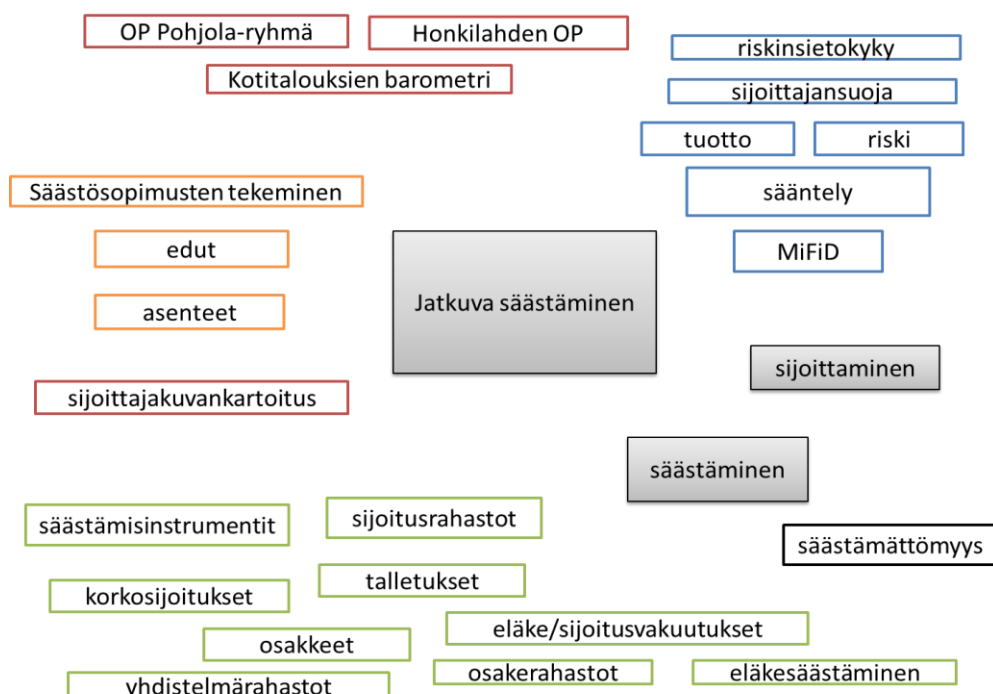
1.2 Tutkimusongelma ja teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyöni tutkimusongelmana on selvittää asiakkaiden suhtautumista säästämiseen ja etsiä keinoja säästösopimusten myyntiasteen nostamiseksi. Tutkimuksella etsitään vastausta kysymykseen: Minkälaista on Honkilahden Osuuspankin asiakkaiden säästämiskäyttäytyminen? Tutkimustyön tuloksena pyritään saamaan lisätietoa asiakaskunnan säästämiskäyttäytymisestä ja -tietoudesta, ja tästä näkökulmasta tarkastellen kehittää säästämistuotteiden tarjoamista asiakkaille.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys pohjautuu aihealuetta käsittelevään 2000-luvun kirjallisuuteen sekä verkkolähteisiin. Lähdekirjallisuutena on käytetty mahdollisimman tuoretta materiaalia mahdollisuuksien mukaan. Verkkolähteisiin olen pyrkinyt käyttämään kriittistä suhtautumistapaa, ja valinnut lähteikseni luotettaviksi katsomiini tahojen, kuten Suomen Pankin, Valtiovarainministeriön ja Finanssivalvonnan julkaisemia aineistoja.

Opinnäytetyön aiheen peruskäsitteet ovat säästäminen ja sijoittaminen. Teoriaosassa käsitellään näiden peruskäsitteiden ympärille muodostuvaa aihekokonaisuutta, joka koostuu muun muassa henkilöasiakkaiden yleisimmistä säästämisinstrumenteista sekä niihin liittyvistä erilaisista käsitteistä kuten tuotto, riski, edut, rahastot ja sijoitus-

neuvonta. Koska kuitenkin säästämisen ja sijoittamisen aihekokonaisuus on hyvin laaja, tähän työhön on rajattu käsiteltäväksi sellaiset aiheet, jotka ovat läheisesti liitettävissä jatkuvaan säästämiseen sekä pankkitoimihenkilöiden työhön säästämisasiin liittyen. Myös opinnäytetyön kohteena oleva yritys esitellään. Kuviossa 1 on esitelty opinnäytetyön teoreettinen viitekehys.

Kuvio1. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys

2 SÄÄSTÄMINEN

Säästäminen merkitsee määritelmänsä mukaan nykyisistä kulutusmahdollisuuksista luopumista myöhemmin, tulevaisuudessa käytettäväksi. Yleisen vaurastumisen vuoksi viimeisen 20 vuoden aikana onkin alettu kiinnittämään lisäntyvää huomiota säästämisen tavoitteisiin ja oikeiden säästämistapojen valintaan. (Poikonen & Silvola 2010, 27-28.)

Kotitalouksien pitkäaikaista säästämistä voidaan tarkastella erilaisten mallien kautta. Elinkaarimallin mukaan nuorena otetaan lainaa, keski-ikäisenä maksetaan lainaa takaisin ja säästetään ja eläkeiässä kertynyt varallisuus sitten kulutetaan. Näin pitkäaikaissäästäminen tasaa kulutusta ajallisesti. Muita säästämisen malleja ovat tavoitesäästäminen, joka usein kohdistuu suurempiin hankintoihin, varovaisuussäästäminen ja säästäminen perinnön jättämiseksi. (Kivioja, Niiranen & Kontkanen 2007, 11.)

Säästämisessä ja sijoittamisessa on kyse kokonaisilmioistä, jossa rahan kuluttamista lykätään tulevaisuuteen eli säästetään, ja samalla sijoitetaan säästöön jäänyt raha tuottavasti. Arkipäiväisessä puheessa ilmiöstä käytetään yleisesti sanaa säästäminen. Sijoittamisesta kuitenkin puhutaan silloin, kun sijoitetaan varat kerralla, suuremmissa erissä tai suoraan riskiä sisältäviin sijoituskohteisiin. Säästämistä ja sijoittamista voidaan käyttää yhteisen kokonaisilmion kuvaamiseen osin keskenään rinnasteisina käsitteinä. (Kivioja ym. 2007, 12.)

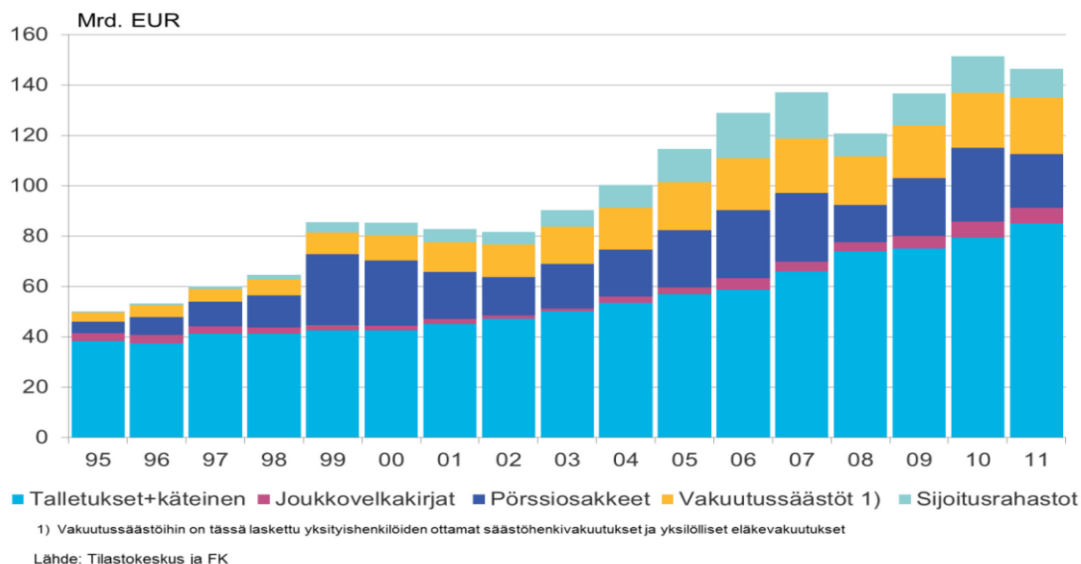
Säästäminen voidaan jakaa suoraan ja välilliseen säästämiseen. Suoria kohteita ovat rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, kiinteistöt, osakkeet ja joukkolainat, ja välilliseksi kohteiksi katsotaan sijoitusrahastot sekä vakuutussidonnaiset sijoituskohteet. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2011, 95.) Säästäminen tapahtuu usein säästösovimuksella, jossa on sovittu säännöllisistä kuukausisuorituksista säästötuotteeseen. Myös suoraan arvopapereihin voidaan säästää, mutta kaupankäyntikuluista ja vähimmäissijoitusmääristä johtuen, se on tarkoituksenmukaisempaa tehdä suurempina kertasijoituksina. (Kivioja ym. 2007, 12.)

Mahdollisuus sijoittaa laajasti erilaisiin sijoituskohteisiin tuli yksityistalouksille mahdolliseksi Suomessa vasta 1980-luvun puolivälissä, johon saakka talletusten korot olivat määräytyneet hallinnollisin perustein, eikä osakesijoittamisen mahdollisuuksia ollut kuin suppeasti kotimaisilla osakemarkkinoilla. Markkinakorkojen käyttöönotto, arvopaperimarkkinalain ja sijoitusrahastolain säätäminen sekä muun sijoittajansuojaa koskevan lainsäädännön kehittyminen mahdollistivat suomalaisille yksityishenkilöille muita länsimaita vastaavan sijoitustoiminnan. Uutta sijoitustoimintaa sääntelevän lainsäädännön voimaantulusta seurasi kuitenkin Suomen talous historian syvin lama, ja sen seurauksena moni osakerahastosijoittaja joutui pettymään karvaasti ja palasi takaisin korkosijoitusten pariin. Myös niin sanotun it-kuplan puh-

keaminen 2000-luvun vaihteessa hidasti osakesijoittamisen yleistymistä. Sijoittamisosaaminen onkin Suomessa vielä suhteellisen nuorta. Sijoituspäätöksen tekemiseen tarvittavat tiedot ovat usein vähäiset, ja tuotolla on korostunut merkitys sijoituspäätöksen tekemisessä. (Kontkanen 2011, 110.)

Vuonna 1995 suomalaisten kotitalouksien rahoitusvarallisuus oli 50,1 miljardia euroa, ja se oli kohonnut vuoden 2005 loppuun mennessä jo 110,3 miljardiin euroon. Samanaikaisesti tällä ajanjaksolla pankkitalletusten suhteellinen osuus pienentyi, kun puolestaan sijoitukset sijoitusrahastoihin, sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin, osakkeisiin ja joukkolainoihin yli kuusinkertaistuivat. Vallalla olevasta kehityksestä huolimatta suomalaiset kotitaloudet suosivat edelleen sijoituskohteena pankkitalletuksia. Esimerkiksi naapurimaassamme Ruotsissa kotitaloudet sijoittavat noin puolet varallisuudestaan rahastoihin ja sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin, kun Suomessa vastaava luku on alle 30 %. Suomalaisten varallisuudesta yli puolet on sijoitettu pankkitalletuksiin, kun vastaava luku Ruotsissa on enää 20 %:n luokkaa. Tulevaisuudessa kuitenkin rahasto- ja sijoitussidonnaisiin vakuutus tuotteisiin sijoitetun varallisuuden arvioidaan kasvavan nopeasti, noin 15-30 prosenttia vuodessa. (Kallunki ym. 2011, 16-17.)

Seuraavassa Kuviossa 2, joka kuvaa kotitalouksien rahoitusvarallisuutta Suomessa vuodesta 1995 lähtien, näkyy edellä mainitut seikat selkeästi: rahoitusvarallisuus on kasvanut ja talletukset sekä käteinen raha muodostavat suurimman osuuden varallisuuseristä. Myös muiden sijoitustuotteiden kehitys on nähtävissä.

Kuvio 2. Kotitalouksien rahoitusvarallisuus Suomessa (FK-Finanssialan keskusliitto, 2013)

Yli puolet suomalaisten kokonaisvarallisuuden määrästä muodostuu kuitenkin yli kahdesta miljoonasta omistusasunnosta. Suomalaisten merkittävimmäksi säästämis- muodoksi voidaankin katsoa asuntosäästäminen. Asuntolainan lyhennyksiä ja korkojen maksuja ei usein kuitenkaan mielletä säästämiseksi. Sitä voidaan silti pitää merkittävänä säästämisenä eläkeaikaa varten: mikäli asuntovelka on maksettu pois ennen eläkeaikaa, se vähentää asumisen kustannuksia. (Poikonen & Silvola 2010, 25-28.)

Taulukko 1 havainnollistaa kotitalouksien varallisuuseriä vuosina 1994, 2004 ja 2009. Varallisuus on kasvanut vuoden 1994 86 960 eurosta vuoden 2009 192 060 euroon kotitaloutta kohden. Suurin osa tästä varallisuudesta koostuu juuri asuntovallisuudesta. Samoin käytettävissä olevat tulot ovat suurentuneet ja erilaisia sijoituskohteita, kuten arvopapereita, pörssiosakkeita ja rahastoja on alettu käyttää enenevässä määrin.

Taulukko 1. Kotitalouksien varallisuuserät ja tulot vuonna 1994, 2004 ja 2009, euroa kotitaloutta kohti (Lähde: Kotitalouksien varallisuus, Tilastokeskus)

Varallisuuserä	1994	2004	2009
Varallisuus yhteensä	86 960	158 970	192 060
Asuntovarallisuus	69 160	121 850	146 650
Asunnot yhteensä	60 110	106 570	125 860
Varsinaisen asunnon arvo	53 720	91 560	108 130
Kakkosasuntojen arvo	6 390	15 000	17 740
Vapaa-ajanasuntojen arvo	9 060	15 280	20 790
Kulkuvälineet	6 380	11 600	9 270
Rahoitusvarallisuus	11 410	25 520	36 130
Talletukset	8 770	12 290	15 390
Arvopaperit	2 440	11 210	17 940
Pörssiosakkeet ja rahastot	1 590	8 780	11 150
Muut osakkeet	210	1 900	6 510
Joukkovelkakirjat	630	520	280
Eläkevakuutukset	210	2 020	2 800
Nettovarallisuus	72 940	137 440	156 690
Käytettävissä olevat tulot	26 720	35 240	38 520

3 SÄÄSTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

3.1 Riskinsietokyky, tuotto ja riski

Ennen sijoituskohteiden valintaa säästäjän tulee arvioida omaa suhtautumistaan riskiin, ja arvioida, onko halukas ja kykeneväinen riskinottoon (Sijoitusrahasto-opas 2012, 7). Riskinsietokyky kuvastaa sijoittajan kykyä suhtautua tappioiden syntymiseen sijoitustoiminnassa. Sijoituspäätöstä tehtäessä ensin tuleekin tunnistaa, millaista riskiä sijoittaja on valmis ottamaan huomioiden samalla hänen varallisuutensa ja elämäntilanteensa. Suhtautuminen riskiin on henkilökohtaista. Toiset ihmiset eivät missään tilanteessa ole valmiita hyväksymään sitä ajatusta, että sijoitetun varallisuuden arvo voisi olla alle alkuperäisen sijoituksen arvon. Hyvän riskinsietokyvyn omaava tuottohakuinen sijoittaja puolestaan näkee tilanteen niin, että ilman riskiä ei voi saada suuria voittoja. Riskinsietokyvyn tunnistaminen voidaankin nähdä tärkeimpänä sijoittamiseen liittyvänä kysymyksenä ja sitä voidaan pitää lähtökohtana säästämiseen ja sijoittamiseen. (Kallunki ym. 2011, 23-24.)

Pankin toimihenkilöllä on myös vastuunsa hänen antaessaan neuvoja sijoittamiseen ja säästämiseen liittyen. Toimihenkilön tulisi selvittää huolellisesti, minkä suuruista riskiä asiakas pystyy sijoituksissaan kohtuudella ottamaan. Vääränlainen riskinsietokykyarvio voi aiheuttaa pahimmillaan esimerkiksi asiakkaan menetykseen tai sijoittajan kannalta ei toivotun lopputuloksen. (Kallunki ym. 2011, 24.)

Riskiä sisältäviin sijoituskohteisiin tulisikin sijoittaa vain sellainen määrä varallisuutta, että sijoituskohteiden mahdolliset arvonlaskut eivät vaaranna päivittäisten varojen käyttöä. Sijoituspäätöksissä sijoittajan tulisi hakea sellaista tuoton ja riskin suhdetta, joka maksimoi hänen sijoituksistaan saaman hyödyn. Rahoituskirjallisuudessa hyöty merkitsee sijoittajan kokemaa mielihyvää, joka vaihtelee sen mukaan, miten hän suhtautuu sijoituksen riskiin. (Kallunki ym. 2011, 32-37)

Säästäjä haluaa säästöilleen tietyn suuruista tuottoa. Lähettäessä tekemään säästämis- ja sijoituspäätöksiä, sijoituksen turvallisuuden ohella mietitään, kuinka suuriin tuottoihin kullakin sijoituksella on mahdollista päästä (Nasdaq OMX 2011, 34). Sen, kuinka hyvin sijoitus on onnistunut suhteessa muihin sijoituksiin, kertoo sijoituksen tuotto. Sijoitusten tuotto muodostuu hintamuutosten (arvonnousun), muun kassavirran, korkojen tai osinkojen kautta. Esimerkiksi osakkeen tuotto muodostuu pääomatulon ja osinkotuoton summasta. (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 22)

Osakesijoituksilla pääsee korkosijoituksia parempaan tuottoon, mutta osakesijoitusten arvo vaihtelee selvästi korkosijoitusten arvoa enemmän. Samalla osakesijoituksiin liittyy suurempi riski kuin korkosijoituksiin, ja riskin ottamisesta saa korvaukseksi parempaa tuottoa. (Kallunki ym. 2011, 25-29)

Hyvää tuottoa ei saada ilman riskiä: nämä kaksi kulkevat käsi kädessä. Riski voidaan määritellä sijoituksen arvon vaihteluksi ajan suhteen, toisin sanoen tappioiden ja voiton mahdollisuudeksi sijoitustoiminnassa. Sijoituksen tuotto-odotukseen liittyvää riskiä mitataan sijoituksen tuoton kokonaisvaihtelulla, jota mitataan keskihajonnalla. Tuoton vaihtelussa huomioidaan vaihtelu niin ylös- kuin alaspäinkin. (Kallunki ym. 2011, 29-30, 307)

Riski aiheutuu monesta eri tekijästä, ja niitä ovat korko-, markkina-, inflaatio-, rahoitus-, likviditeetti-, valuutta- ja maariski. Modernissa rahoitusteoriassa kokonaisriskin lähteet jaetaan kahteen osatekijään: kaikkia arvopapereita koskeviin yleisluontoisiin riskeihin, kuten markkinariski tai korkoriski ja vain tiettyihin arvopapereihin koskeviin riskeihin, kuten liike- tai rahoitusriski. Tähän jakoon perustuu myös riskin hajauttaminen. (Nikkinen ym. 2002, 29-30.)

3.2 Sijoitustilanne

Säästämis- ja sijoituspäätöstä tehtäessä on selvitettävä sijoittajan elämäntilanne. Sijoittajan tulee miettiä, kuinka pitkäksi aikaa sijoitettu varallisuus voi olla sijoitettuna sijoituskohteeseen. Mitä pidempi on sijoittajan sijoitushorisontti, sitä perustellumpaa on sijoittaa osakkeisiin: osakkeiden muita parempi tuotto tulee esiin pitkällä aikavälillä. Jos sijoittajan suunnitelmissa on lähivuosina tehdä suuria hankintoja, ei hänen kannata sijoittaa osakkeisiin merkittävän suurta osaa varallisuudestaan, sillä lyhyemmän ajan sijoituksissa riski osakesijoituksen tappiollisuudelle on suurempi. (Kallunki ym. 2011, 41-44)

Korkosijoituksilla tavoitellaankin säästettyjen varojen säilyttämistä ja kohtuullista tuottoa sekä varaudutaan tiedossa oleviin menoihin. Osakesijoituksilla puolestaan pyritään nostamaan säästöjen tuottoja, koska osakkeet ovat kokemuksen mukaan pitkällä aikavälillä tuottavin vaihtoehto. (Sijoittajan korko-opas 2012, 7)

3.3 Hajauttaminen ja portfolioteoria

Sijoittajan riskinsietokyky ja sijoituksen hajauttamisesta saatava hyöty vaikuttaa sijoittajan päätökseen sijoitettavan varallisuuden hajauttamisesta eri kohteisiin. Allokointipäätös tarkoittaaakin sijoitetun kokonaisvarallisuuden jakamista riskiltään erilaisiin omaisuusluokkiin, kuten esimerkiksi osakkeisiin, joukkolainoihin, rahamarkkinasijoituksiin tai kiinteistöihin. Jakamalla varallisuutta eri kohteisiin, sijoittaja voi pienentää sijoituksensa riskiä. (Kallunki ym. 2011, 56, 88.)

Portfolioteoria on Harry Markowitzin vuonna 1952 esittämä teoria sijoituksen hajauttamisesta useaan sijoituskohteeseen riskin pienentämiseksi. Riskin pieneminen tapahtuu hajauttamalla sijoitettava varallisuus useaan eri sijoituskohteeseen, kuten osakkeisiin, joukkolainoihin ja kiinteistöihin, ja edelleen hajauttamalla sijoitus kuskakin eri sijoituskohteessa useampaan arvopaperiin. (Kallunki ym. 2011, 60.)

Portfolioteoriassa käytetään tuotto-odotuksia toteutuneen tuoton sijasta. Salkun tuotto-odotus saadaan salkussa olevien yksittäisten arvopapereiden tuotto-odotusten painotetusta keskiarvosta. Salkun riskiä mitataan keskihajonnalla, joka kuvaa sijoituksen tuoton kokonaisvaihtelua. Salkun riski riippuu salkussa olevien arvopapereiden lukumäärästä ja arvopapereiden tuottojen välisistä yhteisvaihteluista eli kovariansseista. Teorian mukaan sijoittaja valitsee saman riskin sisältävistä vaihtoehdoista sen salkun, jolla on suurin mahdollinen tuotto-odotus, ja toisin päin samansuuruisen tuoton antavista salkuista sen, missä on pienin riski. (Kallunki ym. 2011, 60-67.)

4 SÄÄSTÄMISINSTRUMENTIT

Suomen rahoitusmarkkinoilla on tapahtunut suuri rakennemuutos viime vuosikymmenten aikana. Suomalaisten kotitalouksien tärkein säästämismuoto oli pitkään pankkitalletukset, joiden suosimiseen vaikutti niiden verovapaus sekä talletusten rajaton takaisinmaksusuoja. Verovapauden poistuminen, alhaiset korot sekä suomalaisten kotitalouksien selvä vaurastuminen ovat kuitenkin olleet omiaan lisäämään kotitalouksien kiinnostusta uusia säästämismuotoja ja varainhoitopalveluja kohtaan. Sijoitetun rahoitusvarallisuuden määrän voimakas kasvu, väestön ikääntymisestä seurannut eläkesäästämisen kasvanut tarve sekä lisääntynyt tietoisuus uusista sijoitusvaihtoehdoista ovat mahdollistaneet uusien sijoitusvaihtoehtojen kehityksen. Perinteisten pankkitalletusten ohelle onkin syntynyt uusia säästämismuotoja, kuten sijoitusrahastoja, sijoitussidonnaisia vakuutuksia sekä suoria osakesijoituksia. (Kallunki ym. 2011, 15-16.)

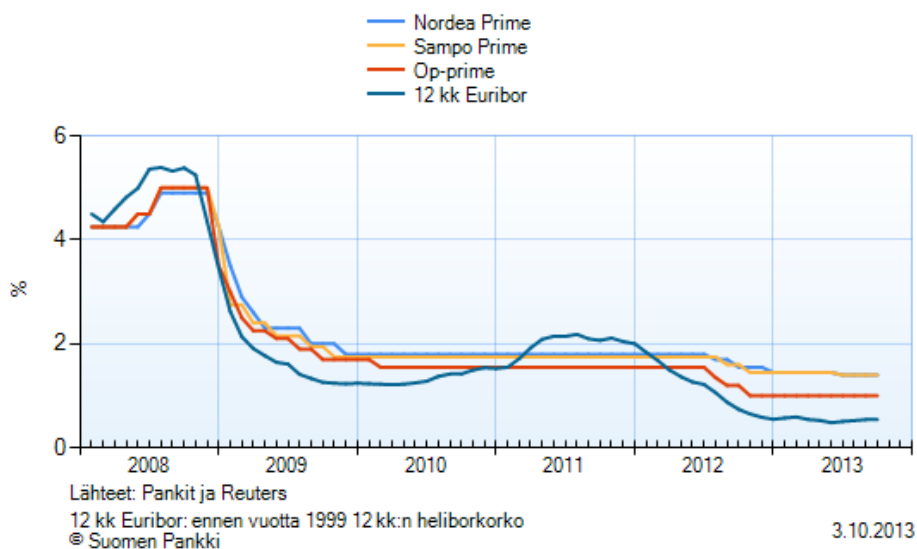
Kotitalouksien monipuolistuneet säästömahdollisuudet ovat osaltaan aiheuttaneet myös sen, että yhä useammat ihmiset suhtautuvat säästämiseen ja säästöjen sijoittamiseen suunnitelmallisesti, koko varallisuuden jakauma huomioiden. Säästöt voidaan esimerkiksi hajauttaa niin, että eri säästökohteet tuottavat hyvin erilaisissa suhdannevaihteluissa, ne ovat riskiltään erilaisia ja osa säästöistä on muutettavissa rahaksi nopeastikin. (Sijoittajan korko-opas 2012, 7)

Sijoitustuotteita on markkinoilla hyvin runsaasti. Tähän opinnäytetyöhön esiteltäväksi on valittu sellaiset yleisimmät pankkien tarjoamat säästämisen- ja sijoitusinstrumentit, jotka soveltuvat parhaiten jatkuvan säästämisen kohteiksi. Erityisesti tässä on käsitelty rahastosäästämistä, sillä se on talletusten ohella yksi merkittävimmistä jatkuvan säästämisen muodoista.

4.1 Talletukset

Pankkitalletus on lyhytaikainen sijoitus. Pankit tarjoavat asiakkailleen erilaisia käyttö-, säästö-, sijoitus- ja määräaikaistilejä. Käyttötileissä maksettava korko on lähinnä nimellinen. Säästö- ja sijoitustileissä korko on hiukan korkeampi, talletusmäärän mukaan porrastettu ja määräaikaistileissä, jossa talletus on sidottuna aikaan, on kiinteä korko, joka seuraa vallitsevia markkinakorkoja. (Andersson & Tuhkanen 2004, 167.) Talletustuotteet ovat eri pankeissa perusominaisuuksiltaan samankaltaisia: tuotteiden erot liittyvät lähinnä talletuskorkoon, tilin käytöstä perittäviin palkkioihin ja tiliin liittyviin palveluihin. Talletusten korot ovat usein kiinteäkorkoisia, ja niistä noin neljännes on ollut sidottu pankin omiin viitekorkoihin ja vajaa viidennes euri-bor-korkoihin. (Kontkanen 2011, 114.)

Suomen talletuspankkien viitekorkoja ja 12 kk:n euribor

Kuvio3: Suomen talletuspankkien viitekorkojen ja 12 kk:n euribor-koron kehitys vuosina 2008-2013 (Suomen Pankki 2013a)

Talletuksille on ominaista lainsäädännössä varmistettu erityinen luotettavuus, turvallisuus ja salassa pysyminen (Kontkanen 2011, 114). Talletuspankkiin tehdyt talletukset ovat säästäjän näkökulmasta riskittömiä tai vähäriskisiä, sillä tallettajalla ei yleensä ole riskiä talletustilille talletetun pääoman menettämisestä. Suomalaiset talletuspankit kuuluvat talletussuojarahastoon, ja asiakkaan tilillä olevat rahat Talletussuojarahaston talletussuojan piiriin. Pankin maksukyvyttömyystilanteessa Talletussuojarahasto korvaa talletetut varat 100 000 euroon saakka yhtä asiakasta ja pankkia kohden. Tileillä oleviin varoihin kohdistuu kuitenkin inflaatoriski, rahan ostovoiman heikkeneminen, tapauksissa, joissa inflaatio on suurempi kuin talletukselle maksettava korko. Mikäli talletus on valuuttamääräinen, sitä koskee myös valuuttariski. (Finanssivalvonnan www-sivut, 2013.) Valuuttariskiltä voi suojautua erilaisten finanssisuojauksen avulla, joista yleisimmin käytetty instrumentti on valuuttatermiini. Termiinisojauksessa sitoudutaan ostamaan tai myymään tietty määrä valuuttaa tietyssä ajankohtana ennalta sovittuun kurssiin, jolloin se antaa suojaa tulevia valuuttakurssimuutoksia vastaan. (Kasanen, Lundström, Puttonen & Veijola 1997, 155.)

Kun tarkastellaan tämän hetkistä markkinatilannetta, voidaan todeta inflaatoriskin toteutuvan, sillä vuoden 2012 keskimääräinen inflaatio oli 2,8 prosenttia (Tilastokeskus 2013), ja uusien määräaikaistalletusten keskikorko on ollut laskusuunnassa, ollen

joulukuussa 2012 1,10 prosenttia (Suomen Pankki 2013b). Suomalaisten kotitalouksien euromääräinen määräaikaistalletusten kanta onkin supistunut alkuvuoden 2013 aikana 11,6 prosenttia eli 2,3 miljardia euroa. Määräaikaistalletusten suosion laskuun on osaltaan vaikuttanut juuri alhaiset talletuskorot. (Suomen Pankki 2013c.)

Pankit tarjoavat asiakkailleen myös määräaikaistalletusten ja sijoitusrahaston yhdistelmiä, jolloin talletuksille on mahdollista saada hieman korkeampaa tuottoa, mikäli asiakas samalla sitoutuu sijoittamaan osan varoistaan pankin tarjoamiin rahastoihin. Sijoitusten tuotot eivät ole keskenään riippuvaisia toisistaan, vaan ne ovat kaksi erillistä sijoitusta. (Sijoittajan korko-opas 2013, 10).

4.2 ASP-tili

Keväällä 2013 suomalaisia puhututti ja kuohutti suunnitelma lainakaton hyväksymisestä luotto- ja asuntomarkkinoiden ylilyöntien estämiseksi. Syksyllä 2012 ministeri Antti Tanskasen työryhmä oli esittänyt, että Finanssivalvonnalle tulisi antaa valtuudet rajoittaa pankkien myöntämien asuntoluottojen enimmäiskokoa suhteessa lainalla hankittavan asunnon arvoon (Suomen Pankin www-sivut 2013d). Asuntolainan omarahoitusosuus olisi voinut kohota näin jopa 20 prosenttiin hankittavan asunnon arvosta (Talous Suomen www-sivut, 2013). Tämän edellä mainitun lainakaton käyttämisellä tavoiteltavia seurauksia olisivat olleet kotitalouksien ylivelkaantumisen ja velkavetoisten asuntojen hintakuplien syntymisen ehkäisy. Kotitalouksien ylivelkaantuminen ja asuntojen hintojen kohoaminen kestävämmälle tasolle heikentää huomattavasti talouden kykyä sopeutua negatiivisiin yllätyksiin sekä johtaa ajoittain vakaviin pankki- ja talouskriiseihin. (Suomen Pankin www-sivut 2013d.)

Vaikkei lainakattoesitystä lopulta hyväksytykään keväällä 2013, on finanssivalvonnan jo aiemmin antama lainakattoa koskeva suositus voimassa, jonka mukaan pankkien ei tulisi luotottaa asuntoluottoja yli 90 prosenttisesti. Kuitenkin esimerkiksi vuonna 2012 yli 40 prosenttia ensiasunnonostajista oli vielä saanut asuntolainaa enemmän kuin hankittavan kohteen käypä arvo oli. (Suomen Pankin www-sivut 2013.) Koska pankit ainakin jossakin määrin jo nyt noudattavat Finanssivalvonnan suositusta asuntolainojen luototusasteesta, tulee omarahoituksen merkitys tulevai-

suudessa varmasti kasvamaan. Sen vuoksi myös asuntosäästäminen on ajankohtaista etenkin nuorille ensiasunnonhankkijoille.

ASP- eli asuntosäästöpalkkiojärjestelmä on valtion luoma järjestelmä, jonka tarkoitus on kannustaa ja helpottaa ensimmäisen oman asunnon hankintaa (OP-Pohjolan www-sivut 2013). Sen kohderyhmänä ovat 18-30-vuotiaat ensiasuntoaan varten säästävät nuoret. Pankki maksaa ASP-tilille koko säästöajan, joka on vähintään kaksi vuotta, 1 prosentin korkoa. Kun säästötavoite on saavutettu ja asuntokauppa tehty, pankki maksaa vielä lisäksi 2–4 prosentin suuruisen lisäkoron. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

Säästötavoitteen täytyttyä tallettajan on mahdollista saada edullista ASP-korkotukilainaa, jolla on paikkakunnasta riippuva yläraja. (Kontkanen 2011, 116.) Talletusten ja niille suoritettavien korkojen yhteismäärän on kuitenkin vastattava vähintään kymmentä prosenttia ostettavan asunnon hinnasta, sillä muuten ei tallettajalla ole oikeutta sopimuksen mukaiseen lainaan. ASP-tilille tehdyt talletukset ja sille maksettavat korko ja lisäkorko eivät ole veronalaista tuloa, eikä niistä myöskään suoriteta lähdeveroa. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

4.3 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahasto on osakkeista, korkoinstrumenteista ja muista arvopapereista koostuva salkku, jonka omistajia ovat siihen sijoittaneet tahot, kuten yksityiset henkilöt ja yritykset sekä muut yhteisöt. Sijoitusrahasto tarjoaa omistajilleen mahdollisuuden hyödyntää suuren sijoittajan asiantuntemusta ja kustannustehokkuutta. (Puttonen & Repo 2011, 30.) Sijoitusrahaston toimintaperiaate on se, että se kerää säästäjiltä varoja sijoittaen ne useisiin eri sijoituskohteisiin, jotka yhdessä muodostavat sijoitusrahaston. Rahasto on jaettu keskenään yhtä suuriin rahasto-osuuksiin, jotka tuottavat yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 5.) Rahastoyhtiö vastaa sijoituspäätöksistä ja hallinnoinnista. Se ei omista rahastossa olevia arvopapereita, vaan ne ovat sijoittajien omistuksessa. (Puttonen & Repo 2011, 30.) Sijoitusrahaston varat tulee pitää erillään rahastoyhtiön omista varoista. Rahasto-

osuuksien omistajat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa sijoitusrahastoa koskevista velvoitteista. (Hoppu & Hoppu 2011, 347-348).

Sijoitusrahastoilla on Finanssivalvonnan vahvistamat säännöt, joissa määritellään muun muassa rahaston sijoituspolitiikka, rahaston sijoituskohteet sekä perittävät kulut. Sijoitusrahastolaki edellyttää, että rahastoyhtiön on tarjottava ennen rahasto-osuuden merkintää asiakkaalle sijoitusrahaston yksinkertaistettu rahastoesite, jossa on oltavat olennaiset ja riittävät tiedot rahaston sijoitustoiminnan tavoitteista ja siihen liittyvistä riskeistä, kulurakenteesta sekä hallinnosta. Näin sijoittavat voivat arvioida luotettavasti sijoitusrahastoa ja siihen liittyviä riskejä. (Puttonen & Repo 2011, 31-32.)

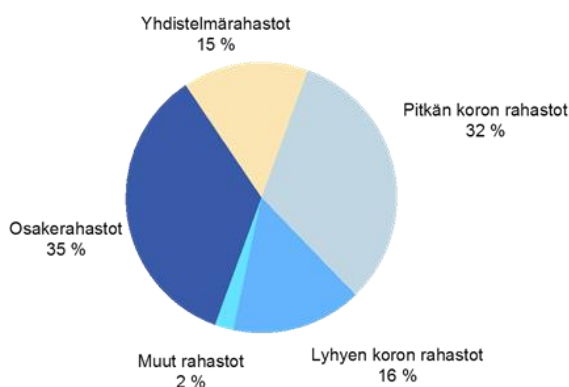
Rahastoonkin sijoitettaessa on syytä pitää mielessä riski, joka liittyy sijoittamiseen. Rahastoon tehdyn sijoituksen arvo voi joko nousta tai laskea, ja on syytä huomioida se, ettei rahaston aikaisempi kehitys ole taee rahaston tulevasta kehityksestä. Sijoitettaessa rahastoon on arvioitava, kuinka pitkäksi aikaa varat sijoitetaan, ja minkälaista riskiä on valmis sietämään. Sijoituskohde tuleekin valita omat lähtökohdat huomioon. Sijoitusrahastoilla ei myöskään ole korvausrahastosuojaa. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

Sijoitusrahaston osuudet jaetaan tuotto- ja kasvuosuuksiin. Tuotto-osuuksista jaetaan osuuden omistajille tuotto-osuutta vuosittain, ja ne ovat yksityishenkilöille pääomaveronalaista (pääomavero vuonna 2013 on 30 %) tuloa. (Puttonen & Repo 2011, 32.) Kasvuosuuksien tavoitteena on rahasto-osuuksien arvon kasvattaminen, jolloin tuotto-osuus siirretään jakamattomana rahaston arvoon. Rahaston tuotto realisoituu näin ollen vasta kun rahasto-osuudet lunastetaan sijoitusrahastosta. (Kontkanen 2011, 126.) Kokonaistuotto määräytyy rahaston lunastusarvon eli myyntihinnan ja hankinta-arvon erotuksena (Puttonen & Repo 2011, 32).

Sijoitusrahastolaki jakaa sijoitusrahastot kahteen eri luokkaan, sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin sijoitusrahastoihin, eli niin sanottuihin UCITS -sijoitusrahastoihin ja erikoissijoitusrahastoihin. Laki asettaa sijoitusrahastodirektiivin mukaisille sijoitusrahastoille tarkat määräykset siitä, mihin rahaston varat on sijoitettava ja miten sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit tulee hajauttaa, kun taas erikoissijoitusrahasto voi

poiketa näistä yksityiskohtaisista vaatimuksista. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 9.) Sijoitusrahastodirektiivin mukaiset sijoitusrahastot voivat sijoittaa enintään 10 prosenttia rahaston arvosta saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin, eikä sen omistusosuus saa ylittää 10 prosenttia omistettavan yhtiön pääomasta tai 5 prosenttia sen äänioikeudesta (Hoppu & Hoppu 2011, 348).

Sijoitusrahastot voidaan jaotella sijoituskohteiden perusteella viiteen pääluokkaan: lyhyen koron rahastoihin, pitkän koron rahastoihin, osakerahastoihin, yhdistelmärahastoihin ja muihin rahastoihin (Andersson & Tuhkanen 2004, 290). Kuvio 4 voidaan havaita, että suurin osa suomalaisten sijoittajien rahastopääomasta on jakautunut osakerahastoihin (35 %) ja pitkän koron rahastoihin (32 %). Kun vielä huomioidaan lyhyen koron rahastot (16 %) voidaan todeta, että lähes puolet eli 48 % suomalaisten rahastopääomasta on sijoitettuna korkorahastoihin. (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2013.)

Kuvio 4. Rahastopääoman jakautuminen Suomessa 31.1.2013 (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2013.)

Kuviossa 5 havainnollistetaan, kuinka eri rahastosijoitukset ovat historiallisesti tuottaneet. Kuvan käyrät kuvastavat myös sitä, kuinka sijoituksen riski vaikuttaa tuottoon. Suomalaiset osakesijoitukset ovat tuottaneet parhaiten, mutta niiden arvo on myös heilahdellut voimakkaimmin. Lyhyen koron rahaston tuotto on ollut tasaista,

mutta toisaalta samalla myös matalinta. Sijoittaja voikin oman riskinsietokykynsä mukaan valita itselleen sopivimman rahaston.

Kuvassa on neljä esimerkkiä, paljonko sadan euron rahastosijoitus on vuosien varrella kasvanut.

Lähde: Bloomberg

Kuvio 5. Suomen ja euroalueen sijoitusmarkkinoiden aiempaa kehitystä eri sijoituskohteiden mukaan (OP-Pohjola-ryhmän www-sivut 2013)

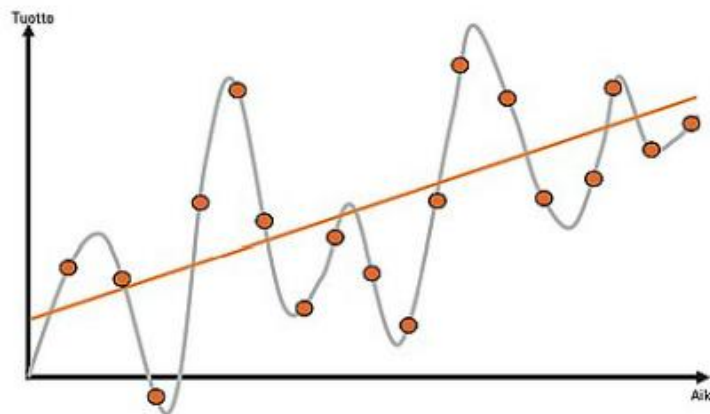
Sijoitusrahastojen keskeinen etu on rahastosijoittamisen helppous. Sijoittajan ei itse tarvitse seurata ja analysoida arvopaperimarkkinoiden tapahtumia: sen tekevät hänen puolestaan rahastoyhtiöiden omat asiantuntijat. (Kontkanen 2011,127.) Rahastojen arvoja on helppo seurata lehdistä ja internetistä. Myöskään verotuksellisesti sijoittajan ei tarvitse huolehtia arvopapereiden ostoista ja myynneistä aiheutuvista veroseuraamuksista: vero pidätetään tuottojen maksamisen yhteydessä. Sijoitusrahastojen merkittävin etu on kuitenkin riskin hajauttaminen. Rahaston varat sijoitetaan useisiin eri kohteisiin pienentäen riskiä. Sijoitusrahastolaki määrää, ettei yhteen kohteeseen saa sijoittaa enempää kuin 10 prosenttia rahaston varoista, jolloin käytännössä rahastojen varat ovat aina vähintään kohtuullisesti hajautettu, eikä yksittäisen arvopaperin arvovaihtelut vaikuta kriittisesti rahaston arvoon. (Puttonen & Repo 2011, 36.) Sijoitusrahastojen kautta säästäjä pystyy sijoittamaan myös sellaisiin kohteisiin, jotka

ovat yksityishenkilöille tuntemattomia tai joihin ei ole mahdollista sijoittaa, kuten esimerkiksi moniin rahamarkkinavälineisiin, johdannaisiin ja joukkovelkakirjalainoihin (Sijoitusrahasto-opas 2012, 6).

Rahastosijoittamisen etuna on myös rahasto-osuuksien helppo ja nopea rahaksimuu-tettavuus eli likviditeetti. Osuuksien ostot ja myynnit voidaan toteuttaa jokaisena pankkipäivänä, eivätkä ne ole sidottuina mihinkään määräaikaan. (Puttonen & Repo 2011, 36.) Sijoitusrahastoon voi myös säästää joko pienissä erissä tai sijoittaa kerralla isomman summan oman tilanteensa mukaan. Säästäjälle syntyy myös säästöjä kaupankäyntikustannuksissa. Suurena sijoittajana sijoitusrahasto pystyy käymään kauppaa useasti edullisemmin kustannuksin kuin yksityinen sijoittaja. Siltä ei myöskään peritä myyntivoitoista veroa, kuten yksityishenkilöiltä, jolloin se voi käydä kauppaa arvopapereilla maksamatta myyntivoitonveroa. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 6.) Rahastojen etuna on myös niiden valvonta: Finanssivalvonta valvoo kaikkia Suomeen rekisteröityjä sijoitusrahastoja. Viranomaisvalvonta takaa osaltaan sijoittajansuojan toteutumista, ja tiedotusvälineiden kautta sijoittajan on mahdollista itsekin seurata rahastonsa kehitystä. (Puttonen & Repo 2011, 37.)

Kuvio 6 kuvaa jatkuvasta säästämisestä muodostuvaa etua säästettäessä sijoitusrahastoihin. Rahastosäästäjä hyötyy kurssien vaihteluista, sillä säästäessään rahastoon kuukausittain, hän tulee ostaneeksi rahastoja myös silloin, kun kurssit ovat laskussa, jolloin hän saa ostettua osuuksia halvemmalla ja saa samalla rahalla enemmän osuuksia. Kun kurssit lähtevät jälleen nousuun, halvemmalla ostetut rahasto-osuudet tuottavat enemmän suhteessa kalliimmalla hinnalla ostettuihin osuuksiin. Kuten kuvan tekstissä todetaan, säännöllisesti säästävä henkilö sijoittaa keskimäärin hyvällä hinnalla.

Säännöllisesti säästämällä saat varmimmat tuotot

Kuvassa jokainen oranssi täplä on yksi kuukausisijoitus omaan rahastoon. Rahaston kurssin vaihdellessa samalla summalla saa välillä enemmän, välillä vähemmän rahaston osuuksia. Säännöllisesti säästävä henkilö sijoittaa keskimäärin hyvällä hinnalla.

Kuvio 6. Säännöllisen säästämisen etu säästettäessä sijoitusrahastoon (OP-Pohjola-ryhmän www-sivut 2013)

Rahastosijoittamisella on monia etuja, mutta sillä voidaan katsoa olevan myös joitakin haittoja. Rahastosijoittaminen on helppo sijoitusmuoto, mutta helppoudesta joutuu myös jonkin verran maksamaan. Rahastosijoittamiseen liittyy erillisiä kustannuksia kuten esimerkiksi merkintä-, lunastus-, ja hallinnointipalkkioita. (Nasdaq OMX 2011, 36.) Rahastoyhtiö perii hoitopalkkion, vaikka rahasto olisikaan tuottanut ja tuotto olisi ollut negatiivinen. (Puttonen & Repo 2011, 37). Lisäksi rahasto-osuuden omistajat maksavat välillisesti normaaliin osakekauppaan liittyvät kustannukset rahaston kaupankäynnistä. Nämä kaupankäyntikustannukset vähentävät rahasto-osuuksien arvoa (Nasdaq OMX 2011, 36).

Rahastosijoittamisen haittapuoliksi voidaan myös katsoa epätietoisuus varsinaisista sijoituskohteista, sillä sijoittamalla rahastoon sijoittaja ei tiedä tarkkaan, mihin hänen varojaan on sijoitettu (Nasdaq OMX 2011, 36). Yhdistelmärahastoon sijoittanut osuudenomistaja on myös riippuvainen salkunhoitajan näkemyksistä, eikä hän voi

itse vaikuttaa varojen allokaatioon, toisin kuin esimerkiksi sijoittaessa pelkkään osakerahastoon tai korkorahastoon (Puttonen & Repo 2011, 38).

Rahastosijoittaminen ei myöskään tarjoa samanlaista jännitystä kuin esimerkiksi suora osakesijoittaminen, sillä joku muu tekee päätökset sijoittajan puolesta. Sijoittajille, jotka pitävät sijoittamista harrastuksena, ja heillä on itsellään mielenkiintoa toimia rahoitusmarkkinoilla, ei rahastosijoittaminen ole mielekkäin sijoittamisen ja säästämisen muoto. (Puttonen & Repo 2011, 38.)

4.3.1 Korkorahastot

Korkorahastojen sijoituskohteet on korkoa tuottavat rahoitusvälineet. Eri korkorahastojen sijoituspolitiikan keskeisimmät erot muodostuvat sijoituskohteina olevien korkoinstrumenttien maturiteettien eli laina-aikojen eroista. Lyhyen koron rahastot sijoittavat sijoitustodistuksiin ja muihin rahamarkkinavälineisiin, joiden laina-aika on enintään 12 kuukautta. (Hoppu 2004, 58.) Lyhytaikaisia rahamarkkinavälineitä ovat muun muassa Suomessa rahamarkkinoilla kaupankäynnin kohteena olevat valtion velkasitoumukset, pankkien sijoitustodistukset, kuntien kuntatodistukset ja yritysten yritystodistukset (Sijoitusrahasto-opas 2012, 9).

Keskipitkän koron rahastot sijoittavat varansa laina-ajaltaan 1–2 vuoden lainoihin ja pitkän koron rahastot pääosin lainoihin, joiden maturiteetti eli juoksuaika on useiden vuosien mittainen. Maturiteetin pidentyessä myös korkoriski kasvaa, jolloin pitkän koron rahastoja voidaan pitää rahastoista riskipitoisimpina. (Hoppu 2004, 58.) Pitkän koron rahastojen sijoituskohteina voivat olla valtioiden, muiden julkisyhteisöiden ja yritysten liikkeelle laskemat lainat. Korkosijoituksia voidaan tehdä niin koti- kuin ulkomaisiin sijoituskohteisiin. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 9.)

Korkokohteisiin sijoittavat sijoitusrahastot ovat vaihtoehto suorille korkosijoituksille. Korkorahastojen etuna suoriin sijoituksiin nähden onkin se, että niiden kautta on mahdollista tehdä useita eri korkokohteita sisältäviä sijoituksia pienilläkin summilla. Korkorahastot hajauttavat sijoituksiaan ajallisesti, ostaen eripituisia joukkolainoja eri aikoina. Ne hajauttavat sijoituksiaan myös maantieteellisesti ja eri liikkeellelaskijoi-

den lainoihin. Näin ollen myös sijoitusten riski pienenee. (Sijoittajan korko-opas 2012, 20.) Piensijoittajille korkorahastot ovat yksi mahdollisuus tehdä helposti rahaksi muutettava korkosijoitus (Kallunki ym. 2011, 133). Ne ovat sopivia kohteita sijoittajille, jotka haluavat jonkin verran parempaa tuottoa, kuin mitä pankkitalletuksista on saatavilla, mutta eivät ole valmiita kantamaan osakemarkkinoihin liittyviä riskejä (Nasdaq OMX 2011, 37).

Korkorahastojen tuotto perustuu rahaston tekemien sijoitusten koroista muodostuviin tuottoihin sekä sijoituskohteiden arvonnousuihin tai -laskuihin. Korkojen noustessa rahasto-osuuden arvo laskee ja korkojen taas laskiessa osuuden arvo nousee. Rahaston tuottoon voidaan katsoa myös vaikuttavan rahastosäästämiseen kuuluvat kulut, jotka pienentävät rahastosta saatavaa tuottoa. Kuluja syntyy rahastoa merkittäessä merkintäpalkkion muodossa ja lunastettaessa lunastuspalkkiona. Näiden lisäksi rahastoyhtiö perii hallinnointipalkkion rahaston hoitamisesta. (Sijoittajan korko-opas 2012, 20.)

4.3.2 Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavat varansa osakkeisiin ja osakesidonnaisiin tuotteisiin. Osakerahastot voidaan jaotella monin eri tavoin. Maantieteellisen sijainnin perusteella osakerahasto voi sijoittaa esimerkiksi kotimaahan, Eurooppaan, koko maailmaan, kehittyville markkinoille, Venäjälle, Latinalaiseen Amerikkaan tai Aasiaan. Rahasto voi sijoittaa varansa myös erikokoisiin ja -tyyppisiin yhtiöihin, kuten suuriin ja vakavaraisiin kansainvälisesti toimiviin yrityksiin eli blue chip-yhtiöihin tai pieniin ja keskisuuriin yrityksiin eli small cap-yhtiöihin. Sijoituksen lähtökohtana voivat olla myös eettiset ja laajemmin yhteiskuntavastuuta korostavat sijoituskohteet. Sijoitusrahasto voi lähestyä sijoituskohdetta myös toimialanäkökulmasta, jolloin rahasto voi erikoistua esimerkiksi metsäteollisuuteen, lääketeollisuuteen, biotekniikkaan tai telekommunikaatioon. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 10.)

Osakerahastojen pyrkimyksenä on yleensä aktiivisella toiminnallaan ylittää vertailuindeksin tuotto pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna. Vertailuindeksi voi olla esimerkiksi jonkin alueen osakeindeksi tai toimialaindeksi; Suomeen sijoittavalla rahas-

tolla vertailuindeksinä voidaan käyttää esimerkiksi OMX Helsinki Cap -tuottoindeksiä (Sijoitusrahasto-opas 2012, 10). Varainhoitajat ottavat kantaa sijoituskohteisiin käyttäen joko top down tai bottom-up-periaatetta. Ensimmäisessä periaatteessa lähtökohtana on kansantalouden yleinen tilanne ja näkymät, jolloin pääpaino on markkinatilanteen selvittämisessä ja siihen perustavassa allokaatiopäätöksessä eli sijoitusten jakamisessa eri sijoituskohteisiin. Bottom-up-lähestymistavassa on kyse hyvien ja huonojen arvopapereiden löytämisestä. (Andersson & Tuhkanen 2004, 306.) Bottom up-lähestymistapa pyrkii tarkastelemaan ensisijaisesti yksittäisiä yrityksiä, ja siinä etsitään arvonmääritysmallien avulla osakkeita tai joukkolainoja, jotka ovat markkinoilla ali- tai yliarvostettuja. Bottom up-tapa huomio makrotalouden näkymät yleensä suoraan yritysten tulevaisuuden näkymissä. (Kallunki ym. 2011, 144.)

Osakerahaston sijoituskohteiden valintaperiaatteet eli sijoituspolitiikka kerrotaan avaintietoesitteessä, rahastoesitteessä ja rahaston säännöissä. Niissä kerrotaan myös rahaston tuottotavoite, johdannaisten käyttö ja mahdollinen käytettävä vertailuindeksi (Sijoitusrahasto-opas 2012, 10).

4.3.3 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastot sijoittavat sekä osakkeisiin että korkoinstrumentteihin, jolloin niiden osuuksien painotuksia voidaan muuttaa markkinatilanteen mukaan. Korke- ja osakesijoitusten välinen painoarvo ja niiden vaihteluvälit on määritelty rahaston säännöissä. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 10.) Yhdistelmärahastojen riski voidaan katsoa olevan suurempi kuin korkorahastoissa, mutta pienempi kuin osakerahastoissa. Yhdistelmärahastojen erilaiset painotukset osake- ja korkosijoitusten välillä vaikuttavat suoraan sen riskiin ja tuotto-odotukseen, jolloin osakkeita enemmän painottavan yhdistelmärahaston riski ja tuotto-odotus ovat suuremmat kuin rahaston, joka painottaa korkosijoituksia. (Kallunki ym. 2011, 134.)

4.4 Osakesijoittaminen

Osake on osakeyhtiön liikkeeseen laskema arvopaperi, joilla voidaan käydä kauppaa arvopaperipörssissä (julkinen osakeyhtiö) (Finanssivalvonnan www-sivut 2013). Osakesijoitus on pitkäaikainen sijoitus, jonka tuotto on riippuvainen yrityksen pitkäaikaisesta menestyksestä (Nasdaq OMX, 27). Sekä kansainvälisten että suomalaisten kokemusten mukaan pitkällä aikavälillä tarkasteltuna osakkeet ovat tuottaneet sijoitusvaihtoehdoista parhaiten (Osakeopas 2013, 5). Alan kirjallisuutta tarkasteltaessa osakkeet ovat tuottaneet vuosien 1900 - 2011 aikana 8,6 prosenttia vuodessa. Vastaavana aikana joukkolainojen tuotto on ollut 4,7 prosenttia. Suomalaiset osakkeet puolestaan ovat tuottaneet samana ajanjaksona keskimäärin 13,1 prosenttia vuodessa, suomalaisten joukkolainojen tuoton jäädessä vain 7,1 prosenttiin vuodessa. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.) Vaikka osakesijoittaminen katsotaankin parhaiten tuottavaksi sijoitusmuodoksi, suomalaiset kotitaloudet eivät ole omaksuneet osakesijoittamista osaksi sijoitusvarallisuutensa kerryttämistä (Nasdaq OMX, 34).

Osakesijoitus on aina riskisijoitus, ja siihen liittyy enemmän riskejä kuin esimerkiksi riskittömiin korkosijoituksiin, mikä on otettava huomioon osakkeisiin sijoitettaessa. Osakesijoitusten riskiä on kuitenkin mahdollista vähentää hajauttamalla sijoituksia eri kohteisiin aivan kuten muidenkin sijoitusinstrumenttien kohdalla. (Nasdaq OMX, 35, 105.) Hajauttamalla ei kuitenkaan voi suojautua yleiseltä kurssitason laskulta. Pahimmassa tapauksessa osakkeisiin liittyvä riski voi toteutua koko sijoitetun pääoman menettämisenä. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.) Myös ajallinen hajautus vähentää riskiä, ja säännöllisesti säästämällä ajoituksen merkityskin vähenee (Osakeopas 2013, 31).

Vaikka osakesijoittaminen on luonteeltaan pitkäaikaista, voidaan osakkeet myydä milloin tahansa parhaalla mahdollisella hinnalla toimivilla jälkimarkkinoilla. Sen vuoksi ne ovatkin likvidi sijoituskohde, lähes samaa likviditeettitasoa pankkitalletusten kanssa. (Nasdaq OMX, 35.) Osakesijoituksen tuotto muodostuu yhtiön maksamista osingoista sekä osakkeiden kurssinousua seuranneesta myyntivoitoista (Finanssivalvonnan www-sivut 2013).

Osakesijoittamista voi harrastaa kohtuullisen pienilläkin summilla, siihen ei ole minimisijoitusvaatimusta. Sijoittajan kannattaa kuitenkin huomioida kaupankäyntikustannukset, jotka nousevat suhteettoman suuriksi sijoitettaessa pienillä summilla, ja vaikuttavat näin ollen myös sijoituksesta saatavaan tuottoon. (Nasdaq OMX, 35.) Jos haluaa sijoittaa pienempiä summia osakkeisiin kuin mitä suorat osakesijoitukset pörssin kautta edellyttävät, varteenotettavana vaihtoehtona ovat silloin osakkeisiin sijoittavat sijoitusrahastot (Finanssivalvonnan www-sivut 2013).

4.5 Vakuutussidonnaiset sijoituskohteet

Vakuutussidonnaiset sijoitus- ja säästötuotteet ovat yksi vaihtoehto sijoittaa välillisesti korko- ja osakemarkkinoille. Ne voidaan jakaa karkeasti kahteen eri pääluokkaan säästö- ja sijoitusvakuutuksiin sekä eläkevakuutuksiin. (Kallunki ym. 2011, 124.) Vakuutussäästäminen on luonteeltaan pitkäaikaista säästämistä, ja se eroaa muusta säästämisestä sillä, että hyvän tuoton tavoittelun ohella vakuutussäästämisen tarkoituksena on esimerkiksi eläkkeen täydentäminen tai muun vakuutusturvan järjestäminen. (Kontkanen 2011, 139.) Vakuutussidonnaiset sijoituskohteet lasketaan kuuluviksi vakuutustuotteisiin, jonka vuoksi niiden sääntely määräytyy vakuutuksiin sovellettavien normien mukaisesti (Hoppu & Hoppu 2011, 350).

Vakuutussäästämisessä on kaksi tuottotapaa, jotka ovat laskuperustekorkoinen ja sijoitussidonnainen. Laskuperustekorkoisessa tuottotavassa tuotto muodostuu vakuutusyhtiön maksamasta laskuperustekorosta, joka on etukäteen sovittu vähimmäistuotto vakuutussäästöille, sekä lisäkoroista tai asiakashyvityksistä. (Kontkanen 2011, 139.) Sijoitussidonnainen tuotto on riippuvainen siitä, miten vakuutukseen liitettyjen sijoitusten arvo kehittyy. Usein vakuutusten sijoituskohteiksi on liitetty rahastoja. Vakuutusyhtiöt antavat usein tällaisten edellä kuvattujen unit link-vakuutusten ottajille muun muassa vapauksia rahastojen veloituksettomaan vaihtoon. (Kallunki ym. 2011, 124-125.) Sijoitussidonnaisuus on omiaan pitkäaikaiseen säästämiseen, koska pitkä aika mahdollistaa riskinoton ja korkotuottoa korkeamman tavoitetuoton. Sijoitussidonnaisissa tuotteissa on myös usein mahdollista siirtää säästöt tai osa niistä laskuperustekoroon mukaisen tuottotavan piiriin. (Kontkanen 2011, 140.)

Säästö- ja sijoitusvakuutukset ovat yleensä määräaikaista sijoituksia, joihin varat laitetaan joko kertamaksuna tai jatkuvina säästöinä. Jatkuviin säästösopimukseen voidaan tehdä lisäsijoituksia milloin tahansa. Muihin sijoitusmuotoihin verrattuna vakuutussidonnaisiin sijoitustuotteisiin sisältyy lisäominaisuuksia. Keskeisin näistä on kuolemanvaraturva. Sijoitusvakuutus on myös edullinen tapa perintöverosuunnitteluun, sillä henkivakuutuskorvaus on edunsaajina oleville lähiomaisille kullekin veroton 35 000 euroon asti. (Kallunki ym. 2011, 125,131.)

Huomioitavaa vakuutussäästämisen on, että vakuutuksesta ja siihen liitetyistä sijoituskohteista perittävät kulut sekä verotus vaikuttavat oleellisesti vakuutuksen nettotuottoon. Vakuutusyhtiöt perivät erilaisia kuluja ja palkkioita säästö- ja sijoitusvakuutusten ylläpitämisestä sekä niihin liitetyistä sijoituskohteista, kuten esimerkiksi sijoitusrahastoista. On myös syytä ottaa huomioon, ettei säästö- ja sijoitusvakuutuksien osalta ole olemassa talletussuojan kaltaista järjestelyä, joten niihin liittyy niin sanottu liikkeellelaskijariski eli riski siitä, että säästöt menetetään vakuutusyhtiön joutuessa selvitystilaan. Finanssivalvonta kuitenkin valvoo, että suomalaisten vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on säännösten edellyttämällä tasolla. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

Pitkäaikaista säästämisen ja sijoittamisen aikajännettä tukee se seikka, etteivät säästö- ja sijoitusvakuutukset ole nopeasti rahaksi muutettavia sijoituskohteita. Vakuutuksenottaja voi halutessaan nostaa vakuutussäästönsä ennen aikaisesti, mutta silloin siitä voi aiheutua lisäkuluja. Pitkäaikaisen säästöajan vuoksi vakuutuksenottajan on hyvä varautua myös verolainsäädännön mahdollisiin muutoksiin ja siihen, että säästämisenaikana tapahtuu itse vakuutukseen liittyviä muutoksia. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

4.6 Eläkesäästäminen

Eläkesäästämisen osa tuloista säästetään aktiiviaikana ja käytetään myöhemmin eläkeaikana. Eläkeikaan voi varautua monin eri tavoin, kuten hankkimalla esimerkiksi asunto- ja metsävarallisuutta, säästämällä pankkitileille, osakkeisiin, joukko-velkakirjalainoihin, sijoitusrahastoihin, PS-sopimukseen ja vakuutuksiin. Eläkesääs-

täminen on vapaaehtoista, pitkäaikaista ja sidottua säästämistä. Eläkesäästämisen tavoitteena on täydentää lakisääteistä eläketurvaa tai toisaalta mahdollistaa eläkkeelle siirtymisen aikaisemmassa vaiheessa. Eläkesäästämisen sopimussuhde on usein jopa kymmenien vuosien mittainen. Eläkesäästämisen sidottavuus merkitsee sitä, että säästäjälle annetaan säästövaiheessa verovähennysoikeus, mutta samalla sidotaan varat siten, että ne voidaan nostaa vasta eläkeiässä. Säästäminen voidaan mitoitaa arvioidun ja halutun lisäeläketurvan mukaan, ja sen perusteella voidaan laskea millaisia säästösuorituksia sen saavuttaminen tuotto-odotusten mukaan edellyttää. Vaihtoehtona on myös kuukausittainen tai vuosittainen säästäminen, jonka perusteella voidaan laskea tulevaisuudessa saavutettavan eläkkeen määrä. Eläkesäästäminen on myös joustavaa, sillä suoritettavien maksujen määrää ja suuruutta voidaan muuttaa, säästämisenä voidaan pitää taukoja ja vastaavasti siihen voidaan säästää myös ylimääräistä. (Eläkesäästäminen 2011,3.)

Säästöjä nostettaessa eläkkeen määrä voi kuitenkin olla aivan erilainen, kuin mitä sopimusta tehtäessä oli suunniteltu. Tämä johtuu siitä, että lopullisen eläkkeen määrään vaikuttavat sopimukseen maksettujen maksujen määrä ja ajankohta, säästöille kertynyt tuotto ja yhtiön perimät kulut sekä säästöjen arvo eläkesuorituksen määrän laskentahetkellä. Eläkesäästämisen saatava hyöty on keskeisesti riippuvainen siitä, saadaanko säästöille riittävä tuotto, ja toisaalta tuottojen kannalta on tärkeää, että sijoitusriskit ovat hyvin hallinnassa ja kulut ovat mahdollisimman alhaiset. Eläkesäästöjen pääoma ja tuotot verotetaan nostohetkellä pääomatulona. (Eläkesäästäminen 2011,4.)

Vapaaehtoisella eläkesäästämällä on ominaispiirteensä. Saadun verokannusteen vastineeksi säästäjä sitoutuu siihen, ettei säästöjä voi nostaa muuten kuin tiettyjen ehtojen täytyessä, yleensä vasta eläkeiän alkaessa. Eläkevakuutuseläkesäästämällä on omat reunaehdot. Alimmaksi mahdolliseksi eläkeiäksi määräytyy sopimusaikana työntekijän eläkelain mukainen alin vanhuuseläkeikä. Säästöjä voidaan nostaa ennen eläkeikää vain poikkeustapauksissa, joita ovat avioero, puolison kuolema, vähintään vuoden kestänyt työttömyys ja pysyvä työkyvyttömyys tai osatyökyvyttömyys. Maksut ovat verotuksessa vähennyskelpoisia 5000 euroon asti vuodessa. Kertamaksuinen eläkevakuutus ei kuitenkaan ole vähennyskelpoinen, mutta muutoin maksukerhoille ei ole asetettu tarkkoja vaatimuksia. Eläkeajan on oltava vähintään kymmenen vuot-

ta, mutta alettaessa maksaa eläkettä myöhemmin kuin vakuutetun saavutettua vanhuuseläkeiän, voi eläkeikä olla lyhyimmillään kuusi vuotta. Eläkevakuutuksiin liitetään tavallisesti kuolemanvaraturva eli henkivakuutus, jolloin vakuutuksesta voidaan maksaa säästöjä vastaava korvaus kuolemantapauksessa edunsaajille. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

5 VUOROVAIKUTUKSESSA ASIAKKAAN KANSSA

Onnistunut sijoitustuotteen valinta edellyttää ostajalta valistuneisuutta ja myyjältä osaamista. Palveluntarjoajan velvollisuus on useissa tapauksissa antaa asiakkaalle hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä tai tuotteen tarjoamista riittävät ja olennaiset tiedot kyseessä olevasta tuotteesta. Sen lisäksi myös asiakkaalla on vastuu tutustua tuotetta koskevaan materiaaliin, ja hänellä tulisi olla selkeä ja realistinen kuva siitä, mitkä ovat omat sijoittamistavoitteet, ja mitä asioita tulee selvittää, jotta on kykenevä tekemään luotettavan arvion sijoituksen riskeistä. Mikäli asiakas kokee, että esimerkiksi tuotteen ehdot ovat liian vaikeaselkoiset, sijoituspäätös pitää tehdä hyvin nopeasti tai tuotteeseen liittyvät riskit jäävät epäselviksi, asiakkaan on mahdollista jättää sijoituspäätös tekemättä. (Finanssivalvonnan www-sivut, 2013.)

Palveluntarjoajan tulee tuntea oma asiakaskuntansa ja sillä tulee olla selkeä näkemys siitä, mitkä tuotteet soveltuvat kullekin asiakasryhmälle: kaikki tuotteet eivät ole sopivia kaikille, eikä niitä tule tarjota kaikille. Palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuuden kuuluu oikeiden ja riittävien tietojen antaminen sijoituskohteesta. Tiedonantovelvollisuuden alaisuuteen kuuluvan materiaalin osalta on määritelty yksityiskohtaisesti se, mitä tietoja sijoittajalle on tuotteesta annettava. Tuotteesta ei myöskään saa antaa totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa tietoa asiakkaalle. (Finanssivalvonnan www-sivut, 2013.) Sijoituspalvelun menettelytavoilla halutaan varmistaa sijoittajan suojan toteutuminen (Nousiainen & Sundberg 2011, 54).

5.1 Sijoitusneuvonta

Sijoitusneuvonta voidaan määritellä asiakkaan pyynnöstä tai pankin tai sijoituspalveluyrityksen aloitteesta tapahtuvaksi yksilöllisen suosituksen antamiseksi asiakkaalle yhdestä tai useammasta rahoitusvälineeseen liittyvästä liiketoimesta. Suosituksen antaminen nähdään sijoitusneuvontana, jos se esitetään asiakkaalle soveltuvana tai siinä otetaan huomioon asiakkaan yksilölliset olosuhteet, kuten sijoitustavoitteet ja riskinotto-kyky. Suositus voi kohdistua esimerkiksi rahoitusvälineen ostamiseen, myymiseen, merkitsemiseen tai hallussapitoon. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

Yksilöllinen suositus on suositus, joka annetaan henkilölle hänen toimiessaan sijoittajana, mahdollisena sijoittajana tai tällaisen sijoittajan asiamiehenä. Yleinen neuvo ei ole sijoitusneuvontaa, eikä suositus ole yksilöllinen, jos se on annettu vain jakelukanavien kautta tai esimerkiksi ilmoituksena tai artikkelina sanomalehdessä, aikakauslehdessä tai muussa julkaisussa, tai se on julkistettu internetissä tai televisiossa. (Kontkanen 2011, 136.)

Sijoitusneuvontaa voivat tarjota vain viranomaisvalvonnassa olevat luottolaitokset tai sijoitusneuvontaan toimiluvan saaneet sijoituspalveluyritykset. Luonnollinen henkilö voi antaa sijoituspalveluihin liittyvää neuvontaa toimiessaan sijoituspalveluyrityksen tai pankin sidonnaisasiamiehenä. Sijoitusneuvonnan sääntelyssä on otettu huomioon erityisesti sellaiset tilanteet, joissa palveluja ollaan tarjoamassa muille kuin ammatillisille sijoittajille, ja kun toiminnassa korostuu riittävän sijoittajansuojan toteutumisen vaatimus. (Kontkanen 2011, 135.)

5.1.1 Asiakkaiden luokittelu osana sijoittajansuojaa

EU:n rahoitusmarkkinoiden yhtenäistyminen perustuu kansallisten rahoitusmarkkinoita koskevien säännösten yhdenmukaistamiseen, joka on kohdistettu kaikkiin rahoituspalvelumuotoihin (Valtionvarainministeriön www-sivut 2013a). Rahoitusmarkkinoiden EU-sääntely on aiheuttanut myös kansallisen viranomaissääntelyn liittäytymisen ja muuttumisen, sillä EU-sääntelyyn sisältyy erilaisia täytäntöön panta-

via direktiivejä ja asetuksia, jotka ovat EU:n jäsenvaltioissa sitovaa oikeutta (Valti-onvarainministeriön www-sivut 2013b). Tästä syystä EU:n direktiivit, kuten esimerkiksi Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi, vaikuttavat keskeisesti myös arvopaperimarkkinalain säädöksiin ja sisältöön.

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi (Markets in Financial Instruments Directive, MiFID) tuli voimaan 1.11.2007 (Opi Osakkeet 2011, 61). Sen keskeisenä tavoitteena on yhdenmukaistaa sijoittajansuojaa koskevaa sääntelyä koko Euroopan laajuisesti. Direktiivissä on kolme pääperiaatetta, joita sijoituspalveluja tarjoavien yritysten tulee noudattaa toiminnassaan. (CESR 2008, 3.)

Ensimmäinen periaate suojaa sijoittajan asemaa, kun toisena vastapuolena toimii alan ammattilaisena sijoituspalveluja tarjoava, ja siten asiakkaaseen nähden vahvemmassa asemassa oleva yritys. Noudattaakseen tätä periaatetta sijoituspalveluja tarjotessaan yrityksen tulee toimia rehellisesti, tasapuolisesti ja ammattimaisesti asiakkaan etujen mukaisesti. Toisen periaatteen mukaan yrityksen on annettava tietoa ymmärrettävässä muodossa, ja sen tulee olla asiallista, selkeää ja harhaanjohtamatonta. Tällä periaatteella turvataan se, että asiakas ymmärtää tuotteita ja palveluja paremmin sekä pystyy sen pohjalta tekemään perusteltuja päätöksiä, ja varmistamaan, että hänen saamansa tiedot eivät ole yksipuolisia tai hämmennystä herättäviä. Kolmannen periaatteen mukaisesti yrityksen tulee tarjota asiakkaalleen palveluja, jossa on huomioitu hänen yksilölliset olosuhteensa, ja näin varmistettu, että sijoitukset vastaavat kyseisen asiakkaan sijoittajaprofiilia ja vaatimuksia. (CESR 2008, 3.)

Arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4a§:n mukaan arvopaperinvälittäjän on ilmoitettava asiakkaalle tämän luokittelusta ei-ammattimaiseksi asiakkaaksi, ammattimaiseksi asiakkaaksi tai hyväksyttäväksi vastapuoleksi (Arvopaperimarkkinalaki 495/1989). Asiakkaan luokitus vaikuttaa sijoittajansuojan laajuuteen sekä sovellettaviin menettelytapoihin. Suurin osa yksityishenkilöistä, sekä pienet yhtiöt ja yhdistykset luokitellaan usein ei-ammattimaisiksi asiakkaiksi, jolloin he kuuluvat laajimman sijoittajansuojan piiriin, joka kattaa menettelytapasäännösten tarjoaman suojan sekä sijoittajien korvausrahaston suojan kokonaisuudessaan. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

Korvausrahasto korvaa sijoittajalle aiheutuneet menetykset, kun sijoittaja ei ole saanut suojan piiriin kuuluneita eräänntyneitä ja riidattomia saataviaan sopimuksen mukaisesti tietyn määräajan kuluessa. Yhden sijoittajan on mahdollista saada korvausta 90 % saatavistaan, mutta kuitenkin enintään 20 000 euroa. Jokaisen suomalaisen pankin, sijoituspalveluyrityksen ja sijoituspalvelujen tarjoamiseen toimiluvan saaneen suomalaisen rahastoyhtiön tulee kuulua Sijoittajien korvausrahastoon. (Nousiainen & Sundberg 2011, 49.)

Ammattimaisiksi sijoittajiksi katsotaan esimerkiksi suuret yhtiöt ja rahoitusmarkkinoilla toimivat yritykset. Muu asiakas voidaan kuitenkin katsoa myös ammattimaiseksi asiakkaaksi, mikäli se täyttää lainsäädännössä asetut edellytykset ja palveluntarjoaja voi arvioida, että asiakas kykenee tekemään itsenäisiä sijoituspäätöksiä sekä ymmärtämään päätöksiin liittyvät asianmukaiset riskit. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

Hyväksyttävä vastapuoli ei ole käytössä asiakasluokkana kaikissa sijoituspalveluissa, kuten sijoitusneuvonnassa. Suoraan lain nojalla hyväksyttäviksi vastapuoliksi voidaan katsoa yhteisöt, valtio, kunta ja niiden yksiköt, keskuspankit sekä suuryritykset, jotka suostumuksensa perusteella määritellään hyväksyttäväksi vastapuoleksi. Asiakas katsotaan hyväksyttäväksi vastapuoleksi vain toimeksiantojen vastaanottamisen, välittämisen ja toteuttamisen yhteydessä sekä kaupankäynnissä omaan lukuun. (Nousiainen & Sundberg 2011, 44.)

5.1.2 Selonottovelvollisuus ja tiedonantovelvollisuus

Arvopaperimarkkinalain 4 luvun 3 §:n mukaan palveluntarjoajan on hankittava asiakkaaseen liittyviä tietoja ennen sijoituspalvelujen tarjoamista. Tämän säännöksen perusteella palveluntarjoajan tulee tuntea asiakkaansa ja tämän sijoitustoimintaan kohdistuvat tavoitteet, jotta asiakasta voidaan palvella hänen oman etunsa mukaisesti. (Nousiainen & Sundberg 2011, 89.)

Pankin ja sijoituspalveluyrityksen asiakkaalle annettavaan sijoitusneuvontaan liittyvä palveluntarjoajan selonottovelvollisuus, jonka täyttämiseksi hankitaan tieto asiak-

kaan taloudellisesta asemasta, asiakkaan sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä koskien kyseessä olevaa sijoituspalvelua tai rahoitusvälinettä sekä sijoitustavoitteesta. Näiden tietojen hankkiminen on tärkeää, jotta palveluntarjoaja voi olla varma, että sijoitusneuvonnan kohteena oleva liiketoimi vastaa asiakkaan sijoitustavoitteita, asiakas pystyy kantamaan taloudellisesti liiketoimeen liittyvät sijoitustavoitteiden mukaiset riskit ja, että asiakkaalla on tarvittava sijoituskokemus ja -tietämys suositeltuun liiketoimeen liittyvien riskien ymmärtämiseksi. Kun palveluntarjoaja saa asiakkaalta tarvittavan selvityksen, se voi suositella hänelle soveltuvia rahoitusvälineitä ja sijoituspalveluja. Mikäli palveluntarjoaja ei saa asiakkaalta riittäviä tietoja edellä mainituista asioista, se ei saa suositella asiakkaalle sijoituspalvelua, vaan ainoastaan esitellä niitä. (Kontkanen 2011, 136-137.)

Sijoituspalvelun tarjoajaa koskee myös tiedonantovelvollisuus. Arvopaperimarkkinalain mukaan palveluntarjoajan tulee antaa ei-ammattimaiselle asiakkaalle hyvissä ajoin ennen sijoituspalvelua koskevan sopimuksen tekemistä sopimuksen ehdot sekä riittävät tiedot palveluntarjoajasta ja sen tarjoamista palveluista. Tietoja annetaan esimerkiksi kuluista ja palkkioista, rahoitusvälineistä ja niihin liittyvistä riskeistä, toimeksiantojen toteuttamispaikoista, omaisuudenhoidosta ja sijoitusstrategioista sekä asiakasvarojen säilyttämisestä. Tiedot on annettava asiakkaalle pysyvällä tavalla henkilökohtaisesti joko kirjallisesti tai muulla sellaisella tavalla, jolla asiakas voi säilyttää ja tallentaa ne muuttumattomina. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.) Palveluntarjoajat täyttävät tiedonantovelvollisuutensa ainakin osittain vakimuotoisilla tiedotteilla, joita kutsutaan muun muassa sijoittajatiedotteiksi (Nousiainen & Sundberg 2011, 65).

5.1.3 Sijoittajakuvan kartoitus

OP-Pohjola-ryhmässä käytössä olevalla sijoittajakuvan kartoitus -sovelluksella ja sen käytöllä ryhmän pankit täyttävät arvopaperimarkkinalain 4 luvun 3§:n 2 momentin ja Rahoituspalvelujen tarjoamisessa noudatettavat menettelytavat -standardin mukaiset vaatimukset. Sen avulla pyritään myös yhdenmukaistamaan osuuspankkien säästämis- ja sijoittamistuotteiden myyntiä sekä siihen liittyvää neuvontaa. (Opinet 2013.)

Sijoittajakuvan kartoituksella täytetään myös edellä mainitun lainsäädännön edellyttämä varallisuudenhoidon palveluiden myynnin selonottovelvollisuuden periaate. Kartoitus muodostuu asiakkaan sijoittajaprofiilista sekä hänen säästö- ja sijoitussuunnitelmistaan. (Opinet 2013.) Kartoituksessa tiedustellaan asiakkaalta hänen tavoitteensa ja arvioidaan hänen riskinsietokykyään. Sijoittajakuvan kartoituksen perusteella asiakas selvittää myös itselleen, millaisen riskin hän on valmis kantamaan, ja millaista tuottoa hän sijoituksilleen tavoittelee. Sen lisäksi asiakkaalta kysytään hänen kokemustaan ja aktiivisuuttaan sijoitusasioissa sekä kerätään tarvittavat taustaja varallisuustiedot. Näiden tietojen perusteella asiakkaalle muodostetaan sijoittajakuvan mukainen mallisalkku, joka pyrkii vastaamaan hänen omia tavoitteitaan. (OP-Pohjola -ryhmän www-sivut, 2013.)

6 CASE YRITYKSEN ESITTELY- OP-POHJOLA-RYHMÄ JA HONKILAHDEN OSUUSPANKKI

OP-Pohjola-ryhmä on Suomen suurin finanssiryhmä, joka tarjoaa asiakkailleen kattavan ja monipuolisen pankki-, sijoitus- ja vakuutuspalvelujen kokonaisuuden. Ryhmän liiketoiminta-alueita ovat pankkitoiminta, vahinkovakuutus ja varallisuudenhoito. OP-Pohjola muodostuu noin 200 itsenäisestä osuuspankista sekä niiden omistamasta keskusyhteisöstä OP-Pohjola osk:sta tytäryhtiö- ja lähiyhteisöineen, joista merkittävimpiä ovat tytäryhtiöt Pohjola Pankki Oyj sekä OP-Palvelut Oy. (OP-Pohjola-ryhmän www-sivut, 2013.) Kuviossa 7 on esitelty OP-Pohjola-ryhmän rakenne.

Kuvio 7. OP Pohjola-ryhmän rakenne. (OP-Pohjola-ryhmän www-sivut 2013)

Ryhmän toiminnan perustana on osuustoiminnallisuus, joka ilmenee yhdessä tekemisen ja menestyksen jakamisen kaikkien kesken -periaatteina. OP-Pohjolan perustehävänä on pyrkiä edistämään omistajajäsenten, asiakkaiden ja toimintaympäristön kestävää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Ryhmän arvoina ovat ihmisläheisyys, vastuullisuus ja yhdessä menestyminen. (OP-Pohjola-ryhmän www-sivut, 2013.)

OP-Pohjola-ryhmällä on 4,2 miljoonaa asiakasta. Näistä 3,8 miljoonaa on henkilöasiakkaita, joista 1,4 miljoonaa on pankin omistajajäseniä. Lisäksi yritysasiakkaita on noin 400 000. Ryhmän tavoitteena on olla finanssialan vetovoimaisin työnantaja ja yksi arvostetuimmista suurista työnantajista Suomessa. Vuoden 2012 lopulla henkilöstöä oli 13 290. (OP-Pohjola-ryhmän www-sivut, 2013.)

Honkilahden Osuuspankki on vakavarainen, osuuskuntamuotoinen, jäsentensä omistama talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa. Sen toiminnan perusarvoina ovat omistajajäsenyys, ihmisläheisyys, luotettavuus, ja tahto toimia itsenäisenä osuuspankkina. Pankilla on yksi toimipaikka, jossa työskentelee toimitusjohtajan lisäksi neljä toimihenkilöä. Pankilla on asiakkaita hieman yli 2000, ja sen omistajajäsenmäärä vuoden 2012 lopussa oli 856. (Honkilahden Osuuspankin toimintakertomus 2012, 2;12)

7 TUTKIMUKSEN EMPIRIA

7.1 Käytettävä tutkimusmenetelmä ja aineiston kerääminen

Opinnäytetyöongelmani kuuluu määrällisen eli kvantitatiivisen tiedonhankinnan piiriin. Kvantitatiivisen tutkimuksen perinteisinä tutkimuslajeina pidetään kokeellista tutkimusta, survey-tutkimusta ja tapaus- eli case-tutkimusta (Hirsjärvi Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 180). Kvantitatiivista tutkimusta käytetään tutkittaessa laajoja aineistoja, ja sille tyypillisiä aineistonkeruumenetelmiä ovat erilaiset kyselyt. Kysely on keskeisenä menetelmänä myös Survey-tutkimuksessa. Survey tarkoittaa sellaisia

kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, joissa aineistoa kerätään standardoidusti, ja kohdehenkilöt muodostavat otoksen tietystä perusjoukosta. Kyselytutkimuksen etuna on mahdollisuus saada laaja tutkimusaineisto laajalta vastaajajoukolta ja useilla kysymyksillä erilaisista asioista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 188-190.) Sen tavoitteena on kerätä tietyn kriteerein valikoidulta joukolta vastauksia samoihin kysymyksiin. Survey-tutkimuksessa on tavallisesti kysymys suurehkon, rajatun kohderyhmän tutkimisesta kyselymenetelmällä, jossa tutkimuksen kohteena on yleensä otoksella valikoitu kohderyhmä jostakin tietystä perusjoukosta. (Virtuaaliammattikorkeakoulun www-sivut 2013.)

Kysymysten muotoilussa käytetään yleensä kolmea muotoa: avoimia kysymyksiä, monivalintakysymyksiä ja asteikkoihin eli skaaloihin perustuvaa kysymystyyppiä (Hirsjärvi ym. 2007, 192). Kyselytutkimuksen heikkouksiksi voidaan katsoa muun muassa sen pinnallisuus sekä se, ettei ole mahdollista varmistaa, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet kyselyyn, ovatko annetut vastausvaihtoehdot olleet onnistuneita vastaajien kannalta katsottuna ja kuinka tietoisia vastaajat ovat olleet kyselyn aihealueesta (Hirsjärvi ym. 2004, 184).

Opinnäytetyön aineiston keräysmenetelmänä käytettiin kyselyä, joka koostui asteikko- ja monivalintakysymyksistä, jotta vastaaminen olisi mahdollisimman helppoa ja nopeaa. Oletuksena oli, että kun kyselyyn on helppo vastata, myös vastauksia on mahdollisuus saada enemmän. Kysymyslomake pyrittiin muotoilemaan selkeäksi ja helposti ymmärrettäväksi. Kysely jatkuvasta säästämisestä toteutettiin Honkilahden Osuuspankissa konttorikyselynä 30.10.- 8.11.2013 välisenä aikana. Kysely kohdistettiin kyseisellä aikavälillä pankissa asioineisiin täysi-ikäisiin asiakkaisiin. Kyselyt olivat esillä pankkitoimihenkilöiden pöydillä, ja asiakkaita pyydettiin mahdollisuuksien mukaan vastamaan kyselyyn. Samalla vastaajia oli mahdollista ohjeistaa kyselyn täyttämässä, ja vastata heidän esittämiinsä kysymyksiin. Kyselyn toteutuksen ajankohtaan osui myös pankin järjestämä hernekeittopäivä 5.11.2013, jossa kysely oli esillä. Tapahtuma sai paljon paikallista väkeä liikkeelle, ja ihmiset vastasivatkin kyselyyn muita päiviä ahkerammin. Täytetyt lomakkeet palautettiin suljettuun vastauslaatikkoon nimettöminä. Vastaajia pyydettiin vastaamaan kyselyyn välittömästi, jolla varmistettiin kyselyn vastauksien palautuvuus. Kyselyssä tiedusteltiin asiakkaiden säästökohteita, sijoitushorisonttia ja kiinnostuksen kohteita sekä kokemusta erilais-

ta säästämistuotteista. Taustatekijöistä tarkasteltavaksi valikoitiin ikä ja sukupuoli. Tavoitteeksi asetettiin, että kyselyyn saataisiin vastauksia vähintään 30 kappaletta. Vastauksia palautettiin 34 kappaletta, joten voidaan todeta, että vähimmäistavoite saavutettiin. Kysely löytyy kokonaisuudessaan opinnäytetyön lopusta, Liitteestä 1.

7.2 Tulosten analysointi

Tutkimuksissa on pyrkimyksenä välttää virheiden syntyminen, mutta siitä huolimatta tulosten luotettavuus ja pätevyys voivat vaihdella. Tehdyn tutkimuksen tuloksen luotettavuus tuleekin siksi arvioida. Validius eli pätevyys merkitsee tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Mittaustulosten toistettavuutta eli sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia, kutsutaan reaaabeliudeksi. (Hirsjärvi ym. 2004, 219).

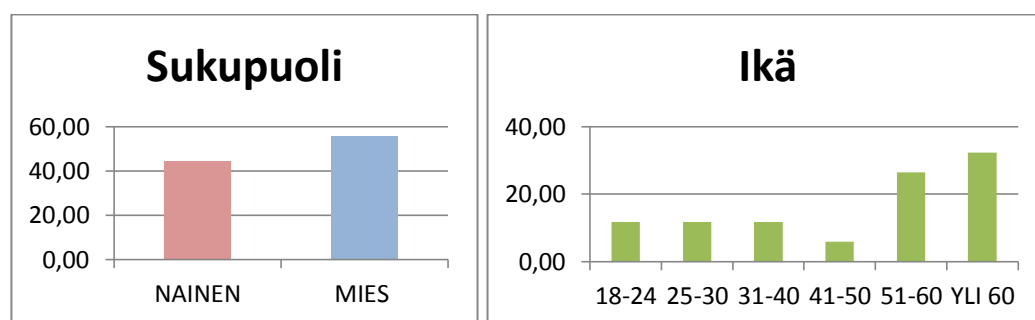
Aineiston analyysitavat voidaan jaotella pääosin kahteen lähestymistapaan. Toisessa, selittämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään yleisesti tilastollista analyysiä ja päätelmien tekoa, kun puolestaan ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään laadullista analyysiä päätelmien teon ohella. Analyysitapa valitaan sen mukaan, mikä tuo parhaiten vastauksen ongelmaan tai tutkimuskohteeseen. Analysoinnin jälkeen tulokset tulee lisäksi selittää ja tulkita. (Hirsjärvi ym. 2007, 219, 224.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeistä on, että päätelmien teko tapahtuu havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen, esimerkiksi prosenttitaulukoiden avulla ja tulosten merkitsevyyden tilastollisella testauksella (Hirsjärvi ym. 2007, 136).

Opinnäytetyön kyselyiden tulokset käytiin läpi ja tarkistettiin. Vastaukset vietiin Excel-tilukko-ohjelmaan, jossa ne muotoiltiin taulukoiksi ja erityyppisiksi kaavioiksi. Tämän jälkeen vastaukset analysoitiin prosentuaalisten ja lukumääräisten jakautumien mukaan, ja pyrittiin havainnollistamaan vastausten tulokset graafisten esitysten avulla. Vastauksia käsiteltiin myös taustatekijöiden vaikutuksia huomioiden. Seuraavaksi tuloksia pyrittiin tulkitsemaan ja selittämään. Tulosten perusteella pyritään lopulta vetämään johtopäätöksiä ja vastaamaan opinnäytetyön alussa asetettuihin ky-

symyksiin ja ongelmakohtiin. Kyselyn kysymykset ovat merkitty tutkimustuloksiin *kursivoidulla* tekstillä.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyyn jatkuvasta säästämisestä vastasi 34 Honkilahden Osuuspankissa asiakkaana olevaa henkilöä. Vastaajien taustatiedoista kysyttiin sukupuolta ja ikää. Kyselyyn vastanneista 44 % (15) oli naisia ja 56 % (19) miehiä. Vastanneista 18-25-vuotiaita oli 12 %, 25-30-vuotiaita 12 % sekä 31-40-vuotiaita myöskin 12%. 41-50-vuotiaita vastaajia oli 6 % ja 51-60-vuotiaita oli 27 %. Suurin vastaajajoukko, 32 % vastaajista, oli yli 60-vuotiaita. Kaiken kaikkiaan yli 40 -vuotiaita vastaajia oli 65 %, eli kyselyn vastaajien ikäjakauma ei välttämättä ole täysin optimaalinen tutkimustuloksen kannalta. Vastaajien sukupuoli- ja ikärakenne on havainnollistettu kuviossa 8.

Kuvio 8. Vastanneiden sukupuoli- ja ikäjakaumat

8.1 Säännöllinen säästäminen ja säästämättömyys

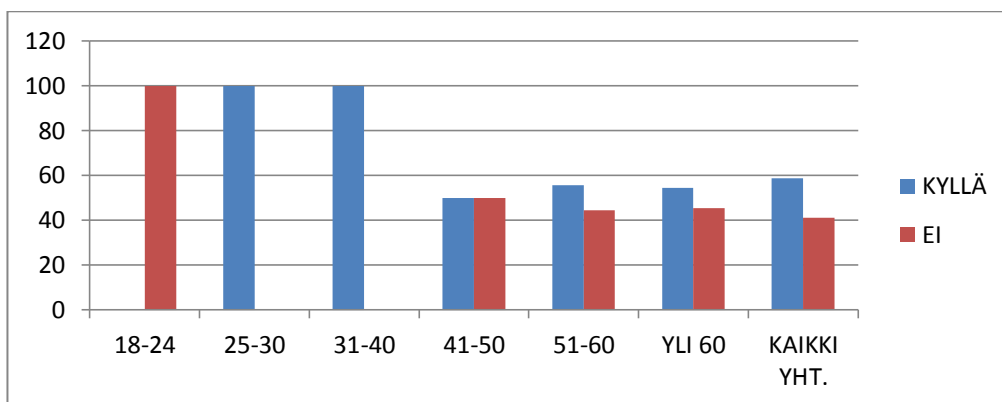
Ensimmäiseksi vastaajilta tiedusteltiin säästävätkö he säännöllisesti. Kysymys oli muotoiltu seuraavanlaisesti:

1. *Säästätkö säännöllisesti?* 1 *kyllä* 2 *ei*

Vastaajista 59 % (20) ilmoitti säästävänsä säännöllisesti. 41 % ei vastauksensa mukaan säästä säännöllisesti. Naiset olivat vastausten mukaan aktiivisempia säästämään

säännöllisesti, sillä naisista 67 % ilmoitti säästävänsä säännöllisesti, kun puolestaan vastaava luku miehillä oli 53 %.

Tarkasteltaessa asiaa iän mukaan huomataan muutamia selviä eroavaisuuksia säästämiskäyttäytymisessä. 18-24 -vuotiaista vastaajista yksikään ei ilmoita säästävänsä säännöllisesti, kun taas kaikki vastaajat ikäryhmissä 25-30 ja 31-40 ilmoittavat säästävänsä säännöllisesti. Yli 40-vuotiaiden keskuudessa säästämisinto on jakautunut tasaisemmin: keskimäärin 55 % eli hieman yli puolet yli 40-vuotiaista ilmoittaa säästävänsä säännöllisesti. Kuviossa 9 on nähtävillä säännöllisen säästämisen kyllä ja ei vastaukset ikäryhmittäin jaoteltuina prosenttiosuuksina.

Kuvio 9. Säännöllinen säästäminen ikäryhmien mukaan tarkasteltuna %

Niille, jotka eivät olleet aloittaneet säännöllistä säästämistä, esitettiin seuraavanlainen lisäkysymys:

- 2 Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, mikset ole aloittanut säästämistä?
- 1 ei jää ylimääräistä säästettäväksi
 - 2 ei juuri nyt ajankohtaista
 - 3 ei ole kiinnostusta
 - 4 en koe, että minulla on tarpeeksi tietoa säästämismahdollisuuksista
 - 5 en ole tullut ajatelleeksi asiaa
 - 6 ei ole osaamista asiasta
 - 7 muu syy, mikä? _____

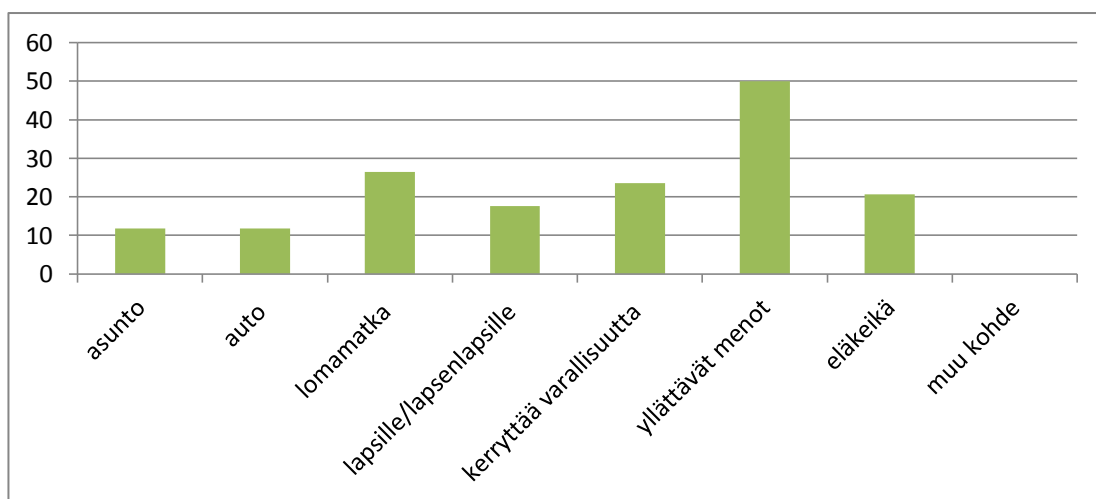
Vaikka kysymykseen oli annettu monta vaihtoehtoista syytä säästämättömyydelle, vastauksissa oli ilmoitettu vain kaksi syytä: 71 % vastaajista ilmoitti säästämättömyytensä syyksi sen, ettei heillä jää ylimääräistä rahaa säästettäväksi ja 29 % vastaajista puolestaan ilmoitti, etteivät he ole tulleet ajatelleeksi asiaa.

8.2 Säästökohde

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin kohdetta, johon haluaisi mahdollisesti säästää tai on jo aloittanut säästämisen, seuraavanlaisesti:

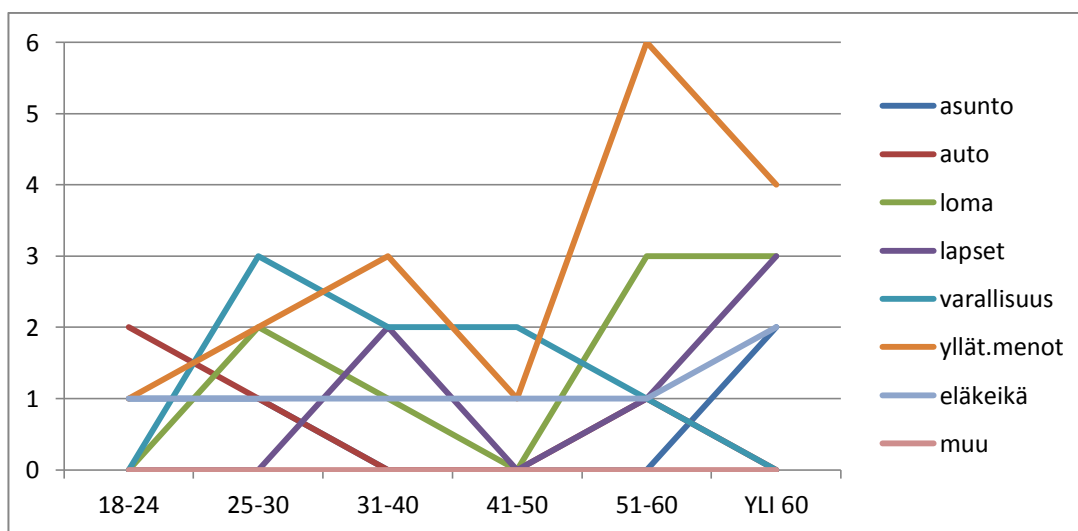
- 3 *Mihin säästökohteeseen haluaisit säästää tai olet jo aloittanut säästämisen?*
- 1 *asunto*
- 2 *auto*
- 3 *lomamatka*
- 4 *lapsille tai lapsenlapsille*
- 5 *kerryttääkseni varallisuutta*
- 6 *varautuakseni yllättäviin menoihin*
- 7 *varautuakseni eläkeikään*
- 8 *muuhun kohteeseen*

Kysymyksen valittavien vastausvaihtoehtojen määrää ei ollut erikseen rajattu, jolloin kysymykseen oli mahdollista vastata ympyröimällä useampia vaihtoehtoja. Vastajaat olivat pääsääntöisesti valinneet vastauksissaan 1-3 säästökohdetta. Kohde, johon selvästi eniten, 50 % vastaajista, haluaa säästää tai on jo aloittanut säästämisen, ovat yllättävät menot. Seuraavaksi suosituimmat kohteet vastaajien keskuudessa olivat lomamatka 26 %:n osuudella ja oman varallisuuden kerryttäminen 24 % :n osuudella. Eläkeikään varautumiseen halusi säästää 21 % vastaajista ja lapset tai lapsenlapset olivat säästökohdeena 18 %:lla vastaajista. Autoon ja asuntoon haluaisi säästää molempiin vain 12 prosenttia. Kukaan ei ollut ilmoittanut säästävänsä tai haluavansa säästää johonkin muuhun kuin kysymyksessä mainittuun kohteeseen. Kuviossa 10 on kuvattu säästökohdeiden suosituimmuus graafisesti.

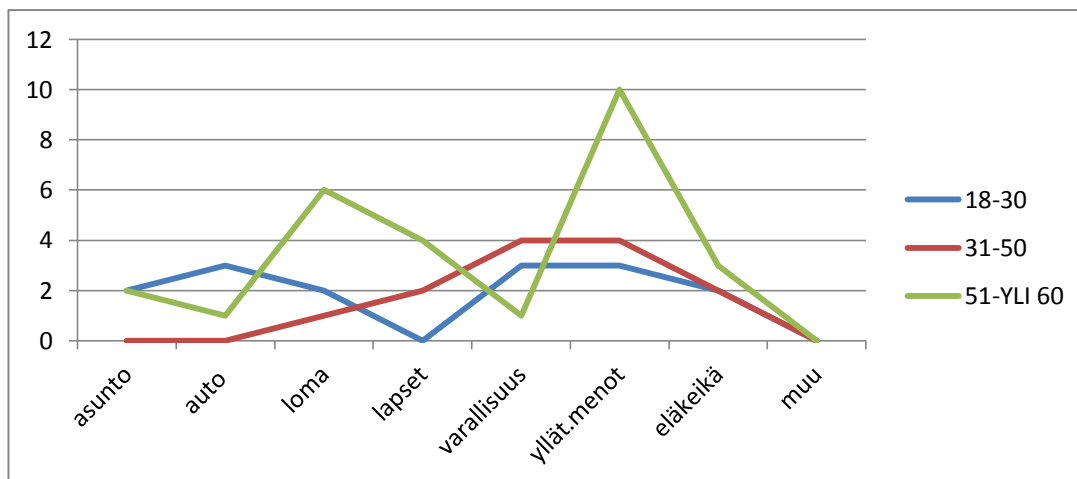

Kuvio10. Suositut säästökohdeet vastausten mukaan. %

Kun tarkastellaan kohteita, joihin vastaajat joko säästävät tai haluaisivat säästää ikäryhmien vastausten mukaan, nähdään, että 51-60-vuotiaiden ja yli 60-vuotiaiden ikäryhmät haluavat selvimmin säästää varautuakseen yllättäviä menoja varten. He myös haluavat säästää muita ikäluokkia enemmän lomamatkaa varten. Yksikään yli 60-vuotiaista vastaajista ei enää nähnyt tarpeelliseksi kerryttää omaa varallisuuttaan. 18-24-vuotiaista vastaajista kukaan ei puolestaan ilmoittanut säästökohteeseen lomamatkaa, lapsia tai varallisuuden kerryttämistä. Heidän säästöaikeensa jakautuivat tasaaisesti auton, asunnon, eläkeiän ja yllättävien menojen kesken. Varallisuuden kerryttäminen oli 25-30 -vuotiaille muita ikäryhmiä suosituampi säästökohde. 31-51 -vuotiaat eivät halunneet vastaustensa mukaan säästää autoa tai asuntoa varten lainkaan. Kuvioissa 11 ja 12 on nähtävillä vastausten lukumäärän jakautuminen ikäluokittain.

Kuvio 11. Säästökohteet ikäjakauman mukaisten vastauslukumäärien mukaan tarkasteltuna (lkm)

Kuvio 12. Säästökohteisiin kohdistuneiden vastausten lukumäärät jaoteltuna suurempina ikä kokonaisuuksina

8.3 Kuukausittainen säästösumma

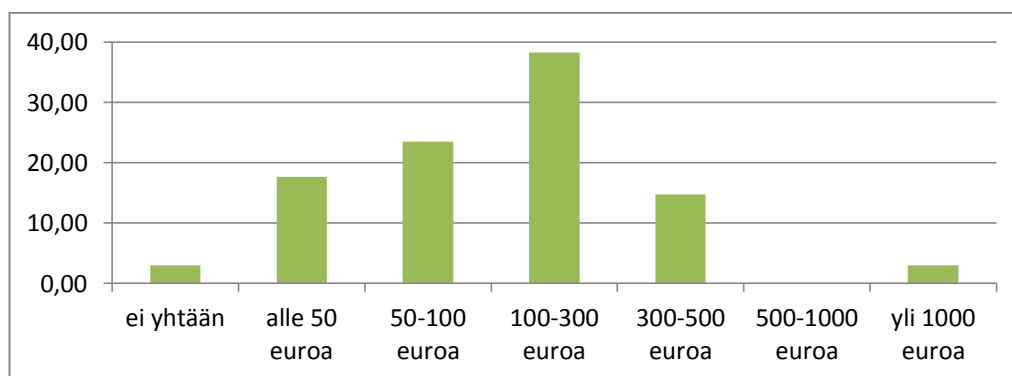
Kysymys 4 tiedusteli vastaajilta, kuinka paljon he pystyisivät säästämään säännöllisesti kuukausittain. Kysymys ja vastausvaihtoehdot oli muotoiltu seuraavanlaisesti:

- 4 *Kuinka paljon mielestäsi pystyisit laittamaan säästöön säännöllisesti kuukausittain?*
- 1 *en yhtään*
- 2 *alle 50 euroa*
- 3 *50-100 euroa*
- 4 *100-300 euroa*
- 5 *300-500 euroa*
- 6 *500-1000 euroa*
- 7 *yli 1000 euroa*

Vastaajista 38 % ilmoitti pystyvänsä laittamaan säännöllisesti kuukausittain säästöön 100-300 euroa ja 24 % vastaajista ilmoitti pystyvänsä säästämään 50-100 euroa kuukausittain. Vain 3 % vastaajista oli sitä mieltä, ettei pysty säästämään lainkaan ja yli 500 euron säästöihinkin oli valmis vain 3 % vastaajista. Taulukossa 2 on esitetty vastausten prosentuaaliset jakaumat eri summien välillä. Lisäksi sama asia on havainnollistettu vielä graafisesti Kuviossa 13.

Taulukko 2. Vastaajien ilmoittamien kuukausittaisten säästösummien prosentuaalinen jakautuminen

	%
ei yhtään	3
alle 50 euroa	18
50-100 euroa	24
100-300 euroa	38
300-500 euroa	15
500-1000 euroa	0
yli 1000 euroa	3

Kuvio 13. Vastaajien kuukausittainen säästösumma.

8.4 Sijoitushorisontti

Vastaajien sijoitushorisonttia tiedusteltiin kysymyksessä 5. Vastaajille esitetty kysymys oli:

5 *Kuinka pitkäksi ajaksi olisit valmis säästämään?*

1 *alle vuosi*

2 *1-2 vuotta*

3 *3-5 vuotta*

4 *5-7 vuotta*

5 *7-10 vuotta*

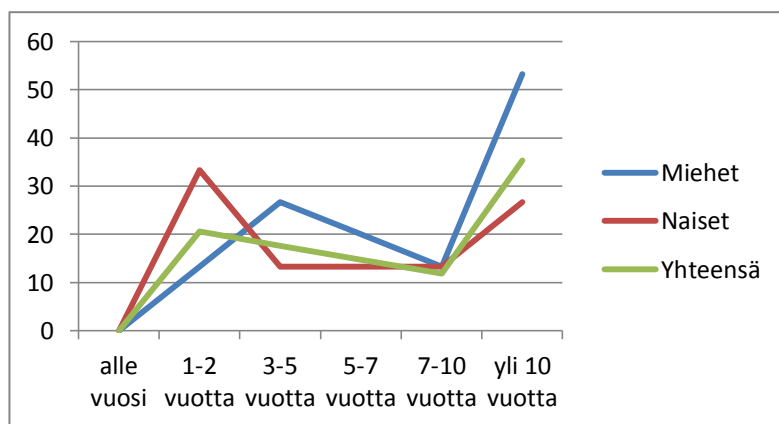
6 *yli 10 vuotta*

Vastaajista 35 % on pitkäjänteisiä säästäjiä, sillä he ilmoittivat olevansa valmiita säästämään yli 10 vuodeksi. Vastaajista kukaan puolestaan ei ollut säästämässä lyhyellä, alle vuoden tähtäimellä. Vastaukset jakautuivat suhteellisen tasaisesti kaikille muille aikavaihtoehdoille. Vastauksissa huomataan kuitenkin merkittäviä eroja, kun asiaa tarkastellaan käyttämällä sukupuolta taustatekijänä. Naiset suosivat sekä lyhyitä

että pitkiä säästöaikoja: 33 % naisista ilmoittaa olevansa valmis säästämään 1-2 vuoden pituisen ajanjakson, ja puolestaan 27 % haluaisi säästää yli 10 vuotta. Muut vastaukset ovat jakautuneet tasaisesti muiden vastausvaihtoehtojen kesken. Miehistä kuitenkin yli puolet, 53 % vastaajista säästäisi yli 10 vuoden horisontilla. 1-2 vuoden säästöaikaa suosisi vain 13 % miehistä. Taulukossa 3 on esitetty vastausten jakauma numeerisesti. Kuviosta 14 on selvästi havaittavissa miesten ja naisten välisten vastausten erot ja vastausten jakautuminen eripituisille säästöajoille.

Taulukko 3. Miesten ja naisten sijoitushorisonttien prosentuaalinen jakauma

%	Miehet	Naiset	Yhteensä
alle vuosi	0	0	0
1-2 vuotta	13	33	21
3-5 vuotta	27	13	18
5-7 vuotta	20	13	15
7-10 vuotta	13	13	12
yli 10 vuotta	53	27	35

Kuvio 14. Vastaajien sijoitushorisontti sukupuolen mukaan tarkasteltuna. %.

8.5 Sijoittajakuvan kartoitus

Kysymys 6 oli yksinkertainen, ja kysyi onko vastaajien sijoittajakuva kartoitettu:

6 Oletko tehnyt/onko sinulle tehty joskus sijoittajakuvan kartoitus?

1 kyllä

2 ei

Vastaajista 12 (35 %) ilmoitti tehneensä tai että hänelle on tehty sijoittajakuvankartoitus. Suurimmalle osalle vastaajista eli 22 vastaajalle (65 %) ei siis ollut tehty sijoittajakuvan kartoitusta. Esimerkiksi perinteisessä tilisäästämässä ja itse tehdyissä säästötoimenpiteissä sijoittajakuvan kartoitusta ei välttämättä tule tehtyä. Nimi sijoittajakuvan kartoitus saattaa kuulostaa jokseenkin vieraalta, vaikka yksinkertaisuudessaan kyse onkin vain sen selvittämisestä, mitkä säästämistuotteet olisivat omaan tilanteeseen kaikista sopivimmat. Käyttämällä sijoittajakuvan kartoitusta hyväkseen asiakas kohtauksissa, toimihenkilöt voisivat saada mahdollisuuden tarjota laajempaa tuotevalikoimaa asiakkailleen. Samalla asiakas voi herätä ajattelemaan omaa tilanettaan laajemmin, kun asiat käydään yhdessä läpi, ja hänelle tarjotaan omaan tilanteeseen sopivia vaihtoehtoisia tuotteita. Samalla on mahdollista kasvattaa asiakkaan tietoisuutta säästämismahdollisuuksista erilaisiin tuotteisiin.

8.6 Kokemus säästämisinstrumenteista

Kyselyllä haluttiin myös selvittää asiakkaiden jo olemassa olevaa kokemusta eri säästömuodoista seuraavalla kysymyksellä:

- 7 *Mistä seuraavista jatkuvaan säästämiseen sopivista säästömuodoista sinulla on jo kokemusta?*
- 1 *Talletukset*
- 2 *ASP-tili*
- 3 *Rahastot*
- 4 *Säästö- tai sijoitusvakuutukset*
- 5 *Eläkevakuutus tai eläkesäästäminen*
- 6 *Osakkeet*

Vastauksessa oli mahdollista valita useampia kohteita sen mukaa, mistä säästämisinstrumenteista vastaajalla oli jo kokemusta. Suomalaisten into säästää talletustileille näkyy myös tässä tuloksessa, sillä kaikkein eniten kokemusta vastaajilla oli talletuksista. Vaikkakin 65 prosentilla vastaajista oli kokemusta säästämisestä talletuksiin, olisin odottanut luvun olevan vielä korkeampi. Tässä herää kysymys siitä, ovatko vastaajat tulkinneet vastausvaihtoehtoa mahdollisesti hieman eri tavalla kuin kysymyksen asettaja. Toiseksi eniten kokemusta, 47 %:lla vastaajista, oli rahastoista. Osakkeista kokemusta oli kerryttänyt 35 % vastaajista ja eläkevakuutuksista tai sääs-

tämisestä 21 % vastaajista. Vieraimpia säästämisinstrumentteja asiakkaille olivat ASP-tilit (18 %) sekä säästö- ja sijoitusvakuutukset (12 %).

Miesten ja naisten välillä ei ollut pääosin havaittavissa kovin merkittävää eroa siinä, miten kokemus jakautuu eri kohteiden välille. Huomattavimmat erot sukupuolten välisissä kokemuksissa olivat säästö- ja sijoitusvakuutusten sekä eläkesäästämisen tuotteiden välillä. Naisista 20 %:lla oli kokemusta säästö- tai sijoitusvakuutuksista, kun miehillä vastaava luku oli 5 %. 33 %:lla naisista oli kokemusta eläkevakuutuksista tai -säästämisestä, mutta miehillä vain 11 %:lla vastanneista. Toisaalta näissä kohteissa vastausten lukumäärä oli suhteellisen alhainen, jonka vuoksi pienetkin heitot lukumäärissä vaikuttavat prosenttijakautumaan kohtuullisen paljon. Vastaajien kokemus lukuina on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4. Vastaajien kokemus eri säästämisinstrumenteista

Yhteensä	lkm	%	Miehet	Naiset
Talletukset	22	65	63	67
ASP-tili	6	18	21	13
Rahastot	16	47	47	47
Säästö- tai sijoitusvakuutukset	4	12	5	20
Eläkevakuutus tai eläkesäästäminen	7	21	11	33
Osakkeet	12	35	37	33

8.7 Asiakkaita kiinnostavat säästämisinstrumentit

Kysymys 8 tiedusteli vastaajien kiinnostusta annettuja säästämisinstrumentteja kohtaan. Vastaustapaa oli tulkittu joissakin lomakkeissa eri tavalla kuin kysymyksen asettaja oli alun perin tarkoittanut. Kysymyksen muotoilussa olisikin vastaajille tarvinnut antaa selkeämmät ohjeet vastaustavasta. Osa vastaajista oli myös jättänyt vastaamatta kysymykseen vallan. Vastauksista mukaan analyysiin hyväksyttiin sellaiset vastaukset, jotka olivat selkeästi tulkittavissa ja tarkoituksen mukaisia. Kysymys 8 oli esitetty kyselylomakkeella näin:

- 8 *Mitkä seuraavista jatkuvan säästämisen säästömuodoista sinua kiinnostaa säästämismuotona?*
*Kiinnostaa 5 = Erittäin paljon 4 = Melko paljon 3 = Kohtalaisesti 2 = Melko vähän
 1 = Ei lainkaan*

1	<i>Talletukset</i>	5	4	3	2	1
2	<i>ASP-tili</i>	5	4	3	2	1
3	<i>Rahastot</i>	5	4	3	2	1
4	<i>Säästö- tai sijoitusvakuutukset</i>	5	4	3	2	1
5	<i>Eläkevakuutus tai eläkesäästäminen</i>	5	4	3	2	1
6	<i>Osakkeet</i>	5	4	3	2	1

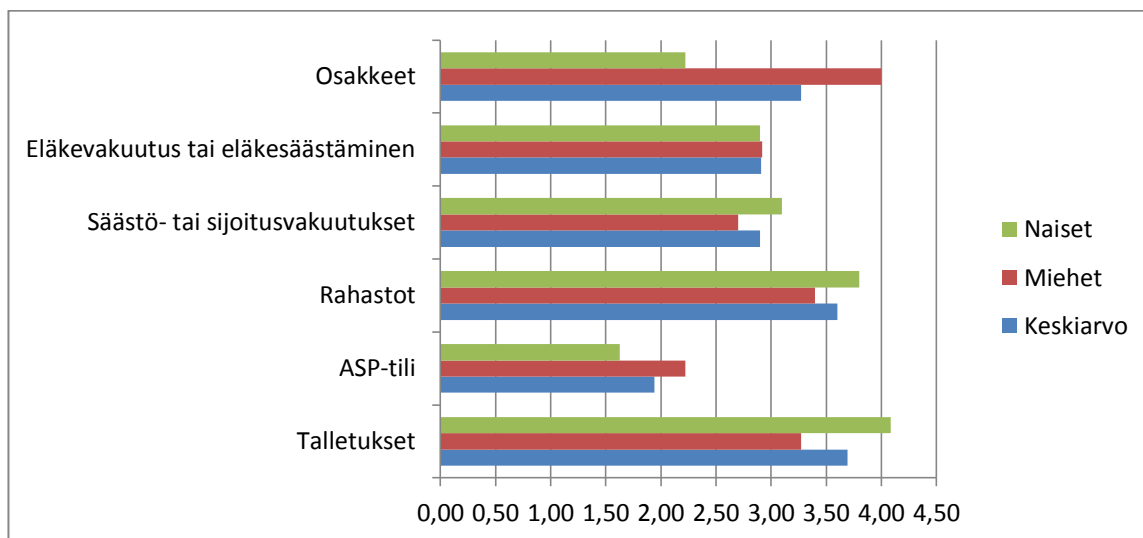
Kaikkien vastausten perusteella kiinnostavimmaksi säästämisinstrumentiksi vastaajat valitsivat talletukset. Vastausten keskiarvo on 3,70 eli tuote koetaan melko paljon kiinnostavaksi. Myös rahastot kiinnostivat ihmisiä melko paljon (3,60). Kohtalaisesti vastaajia kiinnostivat osakkeet (3,27), eläkevakuutukset ja eläkesäästäminen (2,91) sekä säästö- ja sijoitusvakuutukset (2,90). Asp-tiliä kohtaan kiinnostus oli melko vähäistä (1,94). Asp-tilin kiinnostuksen alhaisuutta voi selittää myös se seikka, että tuote on kohdistettu 18-30 -vuotiaille, joiden osuus vastaajista oli suhteellisen alhainen (24%). Vastaukset on esitetty keskiarvojen mukaan numeerisesti Taulukossa 5.

Taulukko 5. Säästömuotojen kiinnostavuus (ka)

	Keskiarvo	Miehet	Naiset
Talletukset	3,70	3,27	4,08
ASP-tili	1,94	2,22	1,63
Rahastot	3,60	3,40	3,80
Säästö- tai sijoitusvakuutukset	2,90	2,70	3,10
Eläkevakuutus tai eläkesäästäminen	2,91	2,92	2,90
Osakkeet	3,27	4,00	2,22

Tutkimustulosten mukaan miehet kokevat osakkeet kiinnostavimmaksi säästömuodoksi. He arvioivat sen melko paljon kiinnostavaksi, ja vastausten keskiarvoksi muodostui tasan 4,0. Miehet kokivat seuraavaksi kiinnostavimmiksi rahastot ja talletukset. Vähiten kiinnostusta herätti ASP-tili niin miehissä kuin naisissakin. Naiset puolestaan kokivat kiinnostavimmaksi säästömuodoksi talletukset, joiden vastausten keskiarvoksi muodostui 4,08 eli melko paljon kiinnostava. Talletusten jälkeen eniten kiinnostusta naisissa herättivät rahastot sekä säästö- ja sijoitusvakuutukset. Miehiä kaikkein eniten kiinnostaneet osakkeet kiinnostivat naisia kuitenkin vain melko vähän, ja vastausten keskiarvo oli 2,22. Tässä oli huomattavissa kaikkein suurin ero

miesten ja naisten välisissä vastauksissa. Kysymyksen tulosten jakautuminen on havainnollistettu palkkikaaviossa Kuviossa 15.

Kuvio 15. Säästömuotojen kiinnostuksen jakaantuminen sukupuolten välillä ja yhteensä

8.8 Säästämismuotoon vaikuttavien seikkojen merkitys

Vastaajien kiinnostuksen kohteiden jälkeen pyrittiin selvittämään, millainen merkitys erilaisilla säästämiseen liittyvillä seikoilla oli vastaajien valitessa säästämismuotoa.

Kysymystyypiksi valittiin seuraava asteikkoon perustuva kysymys:

9 *Kuinka suuri merkitys seuraavilla seikoilla on valitessasi säästämismuotoasi?*

5 = Erittäin suuri merkitys 4 = Melko suuri merkitys 3 = Kohtalainen merkitys 2 = Melko vähäinen merkitys 1 = Ei merkitystä

<i>pääoman säilyminen</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>kohteen riskittömyys</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>hyvät tuottomahdollisuudet</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>varojen helppo rahaksimuutettavuus</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>vaivattomuus</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>sijoitusaika</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>pankkitoimihenkilön suositus</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>oma kokemus tuotteesta</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>

Kaikista suurimman painoarvon asiakkaat antoivat sille, että sijoituksen pääoma säilyy. Vastajat arvioivat tämän seikan merkitykseltään melko suureksi keskiarvolla 4,46. Myös vaivattomuus (4,36) oli molemmille sukupuolille tärkeää. Miesten ja naisten välisissä vastauksissa ei ollut näiden seikkojen kohdalla eroavaisuuksia. Vastajat pitivät useita seikkoja, kuten riskittömyyttä, hyviä tuottomahdollisuuksia, helppoa rahaksi muutettavuutta ja vaivattomuutta melko suuri merkityksisinä. Alhaisimmat keskiarvot saivat sijoitusajan merkitys, pankkitoimihenkilön suositus sekä oma kokemus tuotteesta. Yksikään vastaajista ei ollut valinnut minkään vastauksen vaihtoehdoksi 1=ei lainkaan merkitystä.

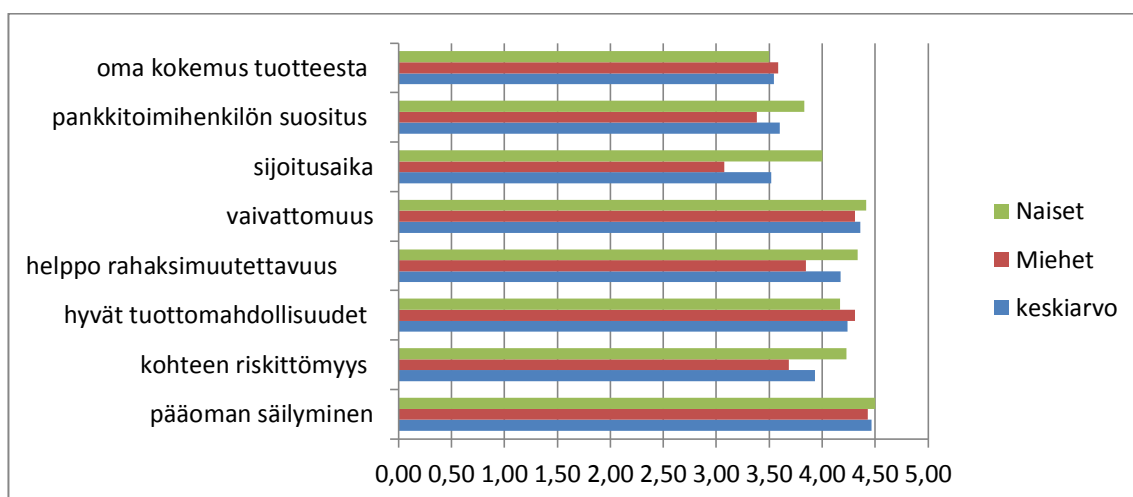
Naisten ja miesten mielipiteet ovat pääosin samansuuntaisia ja vaihteluväli vastausten kesken pysyttelee noin 0,5-yksikössä. Naiset ovat antaneet useimmille seikoille miehiä enemmän merkitysarvoa. Poikkeuksena on hyvien tuottomahdollisuuksien merkitys, jolle puolestaan miehet ovat antaneet hieman korkeamman merkitysarvon. Huomattavin eroavaisuus miesten ja naisten välisissä vastauksissa on sijoitusajan merkitys. Naisten mielestä sijoitusajalla on melko suuri merkitys (4,00) kun puolestaan miehille seikalla on vain kohtalainen merkitys (3,08). Taulukossa 6 on esitetty jokaisen vastausvaihtoehdon saamat keskiarvot. Vastausten tulkinnan helpottamiseksi Taulukossa 7 on havainnollistettu jokaiseen arvoon 1-5 kohdistuneet vastausprosentit. Lisäksi taulukkoon on merkitty sinisellä värillä ne kohdat joihin vastauksia on kohdistunut eniten. Kuviossa 16 on kuvattu vastaukset graafisesti, ja siitä on hyvin havaittavissa vastausten tasaisuus ja keskiarvojen painottuminen asteikossa arvoihin, jotka ovat ylitse kolmen.

Taulukko 6. Asioiden merkitys säästämismuotoa valitessa.

	keskiarvo	Miehet	Naiset
pääoman säilyminen	4,46	4,43	4,50
kohteen riskittömyys	3,93	3,69	4,23
hyvät tuottomahdollisuudet	4,24	4,31	4,17
helppo rahaksimuutettavuus	4,17	3,85	4,33
vaivattomuus	4,36	4,31	4,42
sijoitusaika	3,52	3,08	4,00
pankkitoimihenkilön suositus	3,60	3,38	3,83
oma kokemus tuotteesta	3,54	3,58	3,50

Taulukko 7. Vastausten prosentuaalinen kohdistuminen kullekin arvolle

	5	4	3	2	1
pääoman säilyminen	60,7	28,6	7,1	3,6	0,0
kohteen riskittömyys	41,4	24,1	20,7	13,8	0,0
hyvät tuottomahdollisuudet	48,0	28,0	24,0	0,0	0,0
varojen helppo rahaksimuutettavuus	43,5	30,4	26,1	0,0	0,0
vaivattomuus	56,0	28,0	12,0	4,0	0,0
sijoitusaika	24,0	20,0	40,0	16,0	0,0
pankkitoimihenkilön suositus	20,0	28,0	44,0	8,0	0,0
oma kokemus tuotteesta	16,7	37,5	29,2	16,7	0,0

Kuvio 16. Säästämismuodon valintaan vaikuttavien kriteereiden merkitys asteikolla 1-5

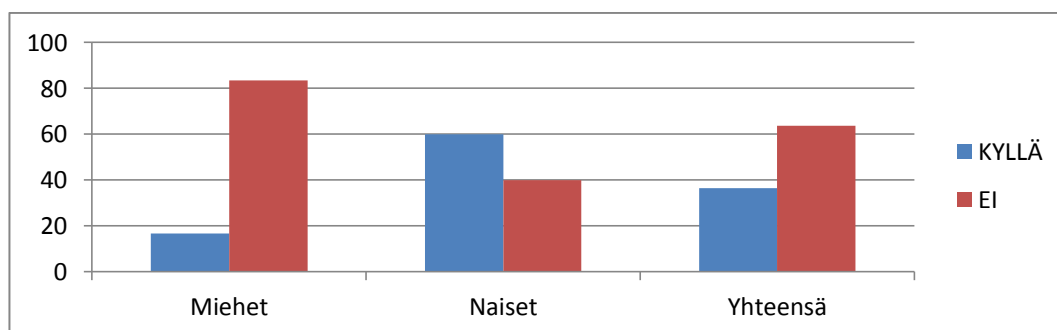
8.9 Säästämisen aloittamisen ehdottaminen ja yhteydenottotapa

Kyselyn lopuksi esitettiin vielä kaksi kysymystä, jotka koskivat pankin tapaa toimia säästämisasioiden suhteen. Kysymyksessä 10 tiedusteltiin pankin aktiivisuutta säästämisasioiden esille ottamisen suhteen. Kysymys oli muotoiltu seuraavalla tavalla:

- 10 Onko sinulle viimeaikoina (edellisten 6 kuukauden aikana) ehdotettu pankista säästämiseen aloittamista?
- 1 Kyllä
- 2 Ei

Vastaajista 64 % ilmoitti, ettei heille ole ehdotettu pankista säästämisen aloittamista viimeisen puolen vuoden aikana. 36 %:lle eli 12 vastaajalle säästämistä puolestaan oli ehdotettu. ”Kyllä” -vastausten määrä on suhteellisen alhainen siihen nähden, että pankkitoimihenkilöiden tulisi tuoda esille myös säästämissasiat ollessaan tekemisissä asiakkaiden kanssa. Toisaalta kysymys ei ota huomioon sitä, millaisessa yhteydessä vastaaja on ollut tekemisissä pankin kanssa edellisten 6 kuukauden aikana vai onko hän ollut yhteydessä tai häneen oltu yhteydessä lainkaan.

Kuviosta 17 näkee selvästi, että suurimmalle osalle naisvastaajista säästämistä on kuitenkin viimeaikoina ehdotettu: 60 % naisvastaajista vastasi kysymykseen ”kyllä”. Jostain syystä jopa 84 %:lle miehistä säästämistä ei ollut ehdotettu viime aikoina. 47 % kyselyyn vastanneista miehistä ei kuitenkaan ole aloittanut jatkuvaa säästämistä, joten heidän joukossaan voisi olla myös potentiaalisia säästämisen aloittajia.

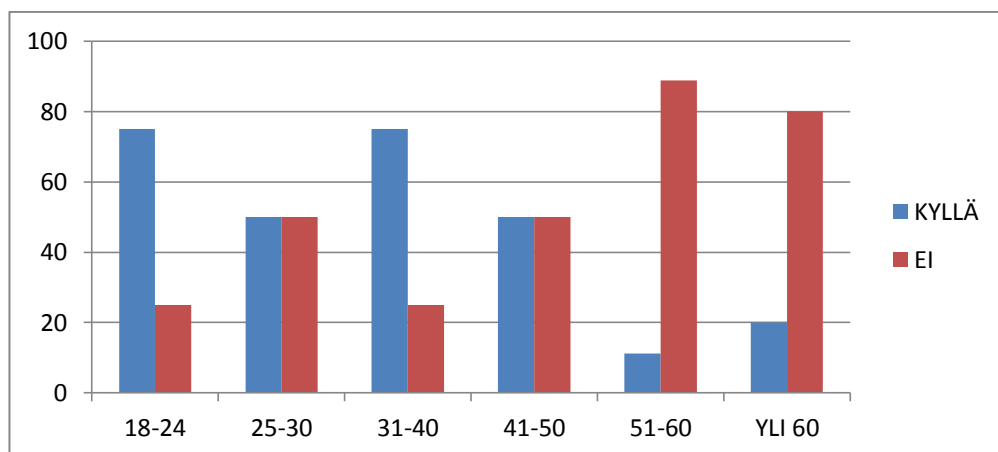

Kuvio 17. Säästämisen ehdottaminen pankin toimesta edellisen 6 kk:n aikana.

Myös ikäryhmien välisissä tuloksissa on eroavaisuuksia. Kuviosta 18 on havaittavissa, että selvästi eniten säästämistä on ehdotettu alle 41-vuotiaille asiakkaille. 75 %:lle 18-24-vuotiaista sekä 31-40 -vuotiaista on ehdotettu säästämisen aloitusta, kun puolestaan vain harvojen yli 51-vuotiaiden kanssa on otettu esille säästämissasiat. 89 % 51-60-vuotiaista ja 80 % yli 60-vuotiaista vastasi kysymykseen kieltävästi.

Kysymyksen tulosta voisi tulkita siten, että nuorille saattaa olla helpompaa tarjota säästämissajatusta, sillä heidän elämäntilanteisiinsa mahdollisen säästämisen vaikutukset ovat helposti kohdennettavissa: asunnon ja auton hankkiminen, perhe-elämä sekä yllättäviin menoihin varautuminen. Voidaan ehkä ajatella, ettei vanhemmilla asiakkailta olisi samankaltaisia tarpeita, ja varallisuutta olisi saattanut jo ehtiä kerty-

mään ikään nähden enemmän kuin nuorille. Kuitenkin aiemmista vastauksista on huomattavissa, että yli 50-vuotiaat haluaisivat kuitenkin vastaustensa perusteella säästää etenkin yllättäviä menoja ja lomamatkoja varten.

Kuvio 18. Säästämisen ehdottaminen vastaajille pankin toimesta ikäryhmittäin

Toinen pankin toimintaan kohdistuvista kysymyksistä koski yhteydenottotapaa säästämisasioihin liittyen. Kysymys ja vastausvaihtoehdot oli muotoiltu seuraavasti:

11 Minkälaista yhteydenottoa tai palvelua haluaisit mieluiten koskien säästämispalveluja?

- 1 pankki ottaa yhteyttä puhelimitse
- 2 pankki ottaa yhteyttä kirjeitse
- 3 pankki ottaa yhteyttä verkkopankin kautta
- 4 sovitaan tapaaminen konttoriin
- 5 haluan ennemmin itse olla yhteydessä pankkiin päin
- 6 muuten, miten? _____

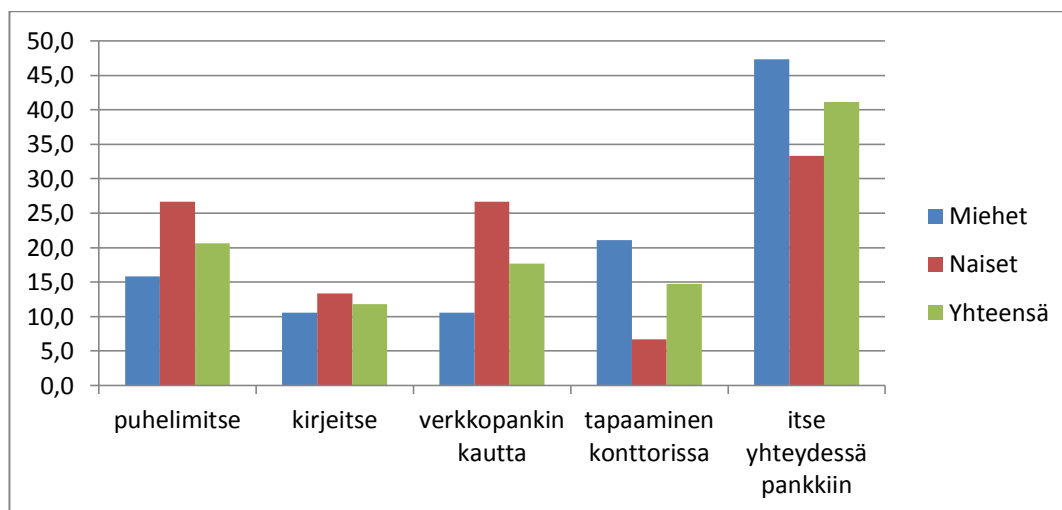
Valittavien vaihtoehtojen määrää ei ollut rajoitettu, jolloin vastaajien oli mahdollista valita useampia vaihtoehtoja. 41 % vastaajista oli sitä mieltä, että he haluavat mieluummin itse olla yhteydessä pankkiin, eikä toisin päin. Seuraavaksi eniten, 21 % vastaajista, toivoi yhteydenottoa puhelimitse. 18 % vastaajista haluaa yhteydenoton tapahtuvan verkkopankin välityksellä ja 15 % vastaajista haluaa sopia tapaamisen konttoriin. Vähiten toivottiin yhteydenottoa kirjeitse, vain 12 % vastaajista valitsi tämän vaihtoehdon.

Miehistä lähes puolet, 47 %, haluaa mieluummin olla itse yhteydessä pankkiin. Myös naisten eniten toivoma yhteystapa on oma-aloitteinen, ja heistä 33 % on tätä mieltä.

Merkittävä ero miesten ja naisten välillä syntyy siinä, että miehistä 21 % haluaa sopia tapaamisen konttoriin, kun puolestaan tämä vaihtoehto on naisten keskuudessa vähiten toivottu vaihtoehto: vain 7 % naisvastaajista haluaa sopia tapaamisen konttoriin. Mieluummin naiset toivovat puhelimitse tapahtuvaa pankin yhteydenottoa, ja sen valitsi yhteydenottotavaksi 27 % naisvastaajista. Miehillä puhelimen välityksellä tapahtuvaa yhteydenottoa toivoi 16 % vastaajista. Naisista 27 % toivoi yhteydenottoa verkkopankin välityksellä, kun miehillä se oli vähiten toivottu yhteydenottotapa (11 %) yhdessä kirjeen kanssa. Tulokset ovat havainnollistettu Taulukossa 8 ja Kuviossa 19.

Taulukko 8. Minkälaista yhteydenottoa toivot säästämissasioihin liittyen? Tulokset on ilmaistu prosentteina.

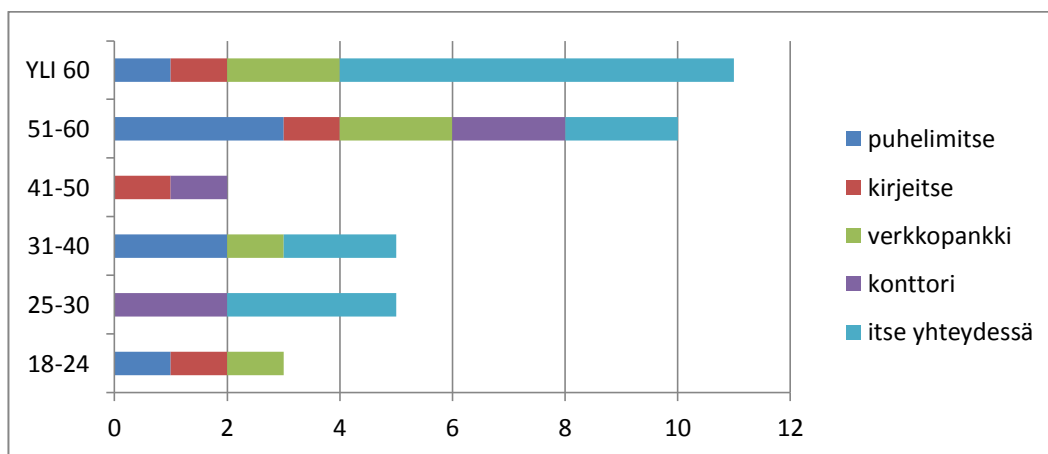
%	Miehet	Naiset	Yhteensä
puhelimitse	16	27	21
kirjeitse	11	13	12
verkkopankin kautta	11	27	18
tapaaminen konttorissa	21	7	15
itse yhteydessä pankkiin	47	33	41

Kuvio 19. Toivottu yhteydenottotapa säästämissasioissa (%)

Kuviossa 20 on kuvattu toivottu yhteydenottotapa ikäryhmittäisten vastauslukumäärien mukaan. Siitä on selvästi havaittavissa, että yli 60-vuotiaat haluavat olla itse yhteydessä pankkiin päin. Kukaan heistä ei ollut valinnut vastauksissaan soveltua tapaamista konttoriin. 51-60 -vuotiaiden vastaukset jakautuivat tasaisesti eri vaihtoehto-

tojen välille, mutta toivotuin yhteydenotto tapahtuu heidän mielestään puhelimitse. 25-30 –vuotiaat olivat valinneet vastauksissaan vaihtoehtoiksi vain joko konttorin tai oman yhteydenottonsa pankkiin. Muiden ikäryhmien vastaukset jakaantuivat tasaisesti annetuille vastausvaihtoehdoille. Koska kyselyyn vastasi suhteellisen pieni määrä (34) ihmisiä, vaihtoehtojen välille ei pääse syntymään lopulta kovin suuria eroavaisuuksia, pois lukien juuri edellä mainittu huomio yli 60-vuotiaiden vastauksista.

Kuvio 20. Toivottu yhteydenottotapa ikäryhmittäin (lkm)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Säästämistuotteita on markkinoilla laajasti tarjolla, ja jokaiselle säästäjälle on löydettävissä omaan elämäntilanteeseensa sopivia vaihtoehtoja. Tärkeintä on kuitenkin säästämisen aloittaminen. Jo pienillä kuukausittaisilla säästösummilla on mahdollista saada vararahasto arjen yllättäviä menoja varten ja päästä lähemmäs säästötavoitteitaan.

Opinnäytetyöni tutkimusongelmana oli selvittää asiakkaiden suhtautumista säästämiseen ja etsiä keinoja säästösopimusten myyntiasteen nostamiseksi tutkimalla asiakkaiden säästämiskäyttäytymistä. Tutkimuskysymykseksi oli asetettu, minkälaista on Honkilahden Osuuspankin asiakkaiden säästämiskäyttäytyminen? Tutkimukseen saatiin 34 vastausta. Määrä on sellainen, että sitä pystyy analysoimaan, mutta kovin sy-

välliseen analyysiin sillä ei välttämättä päästä, koska esimerkiksi joidenkin ikäryhmien edustajien määrä oli suhteellisen alhainen. Vastauksista ei olekaan tarkoituksen mukaista vetää suoraviivaista johtopäätöstä, mutta tuloksia voidaan kuitenkin pitää suuntaa-antavina ja opastavina.

Kyselyyn vastanneista yli puolet säästää säännöllisesti, mikä on positiivinen asia. Ne, jotka eivät olleet aloittaneet säästämistä, ilmoittivat lähes poikkeuksetta syyksi säästämättömyydelleen sen, ettei rahaa jäänyt ylimääräistä säästettäväksi arjen menojen jälkeen. Eniten vastaajat olivat halukkaita säästämään yllättävien menojen varalle; kannustamalla asiakkaita laittamaan sivuun pienenkin kuukausittaisen säästösumman, tämä tavoite tulee saavutetuksi, ja samalla talouden hallinta helpottuu.

Niistä, jotka kokivat säästämisen mahdolliseksi itselleen, lähes 40 % ilmoitti pystyvänsä laittamaan 100-300 euroa säästöön kuukausittain. Tästä voisi vetää sellaisen johtopäätöksen, että asiakkaille kannattaisi koettaa ehdottaa jatkuvaa säästösopimusta suuremmallakin summalla. 300 eurolla myös hajauttamisen mahdollisuudet paranevat, ja asiakkaalle voi näin ollen tarjota kattavampaa ja hajautetumpaa säästö- ja sijoitustuotteiden valikoimaa ottamalla kuitenkin huomioon asiakkaan sijoitusprofiili. Säästämiseen ollaan valmiita myös sitoutumaan pidemmäksi aikaa.

Sijoittajakuvan kartoitus oli monelle vastaajalle vieras, tai ainakaan heidän sijoittajakuvaansa ei ollut kartoitettu. Sijoittajakuvankartoitusta voisikin jatkossa käyttää ahkerammin työvälineenä, sillä näkisin sen olevan hyödyllinen työkalu molemmille osapuolille, asiakkaalle ja toimihenkilölle. Se antaa monipuolisen kuvan asiakkaan tarpeista, tavoitteesta ja tilanteesta.

Vastaajilla on kokemusta monipuolisesti erilaisista pankin tarjoamista säästämisinstrumenteista. Vastausten jakauma oli odotettu: asiakkailla oli eniten kokemusta talletuksista, rahastoista ja osakkeista. Samat kolme tuotetta myös kiinnostivat vastaajia eniten. Kiinnostus voikin perustua juuri siihen, että ne ovat jo ennestään tuttuja instrumentteja. Monimutkaisemmat säästämistuotteet eivät välttämättä kiinnosta asiakkaita niin paljon, jos he kokevat, etteivät ymmärrä tuotetta tarpeeksi hyvin. Tässä kohtaa esiin astuu toimihenkilön ammattitaito ja tietynlainen rohkeus: tulisi uskaltaa tarjota asiakkaille myös vaihtoehtoisia, erilaisia tuotteita, ja samalla koettaa esittää

tuotteet niin, että asiakas ymmärtää, mistä on kyse ja hänen kiinnostuksensa herää. Osalla asiakkaista on jo kokemusta useammista sijoitustuotteista, mutta niidenkin tietoja tulisi välillä päivittää, ja selvittää ovatko ne ajantasaisia asiakkaan vallitsevaan elämäntilanteeseen nähden. Tilanteet muuttuvat, ja se, että tuote on asiakkaalle ker-
ran myyty, ei pelkästään riitä.

Vastaajille tärkeimpiä kriteereitä säästämismuotoa valittaessa ovat pääoman säilyvyys, vaivattomuus ja hyvät tuottomahdollisuudet. Pääoman säilyvyyden ja vaivat-
tomuuden merkityksen vuoksi talletusten suosio on pysyvää vuodesta toiseen. Vali-
tettavasti kuitenkin täysin turvattu pääoma ja hyvät tuottomahdollisuudet eivät kulje
käsi kädessä: toisesta joutuu tinkimään saadakseen toisen. Kuten jo aiemmin on mai-
nittu, Suomessa sijoitusosaaminen on vielä suhteellisen nuorta, eikä suuri osa ihmi-
sistä vielä näe vaihtoehtoisten sijoitustuotteiden mahdollisuuksia tai ole tottunut sääs-
tämään niihin.

Yli puolet vastaajista ilmoitti jo säästävänsä säännöllisesti, mutta myös yli 60 % vas-
taajista ilmoitti, ettei heille ole edeltävän puolen vuoden aikana ehdotettu pankin
toimesta säästämistä. Tässä kohtaa löytyy siis vielä potentiaalia säästämisteen nos-
tamiseksi. Kuten tuloksista huomataan, aina säästämisen kohteen ei välttämättä tar-
vitse olla kovin suuri, myös haave lomamatkasta voi antaa jollekin kimmokkeen
säästämisen aloittamiseen. Toisaalta on hyvä myös muistaa, että ajalla on merkitystä,
kun puhutaan esimerkiksi eläkesäästämisestä tai varallisuuden kasvattamisesta, joten
on hyvä muistuttaa säästämisen aloittamisesta jo tänään.

40 % prosenttia vastaajista halusi olla yhteydessä pankkiin itse, kun kyse on säästä-
misasioista. Etenkin miehet toivoivat eniten tätä vaihtoehtoa. Toisaalta miehistä
myöskään lähes puolet ei säästänyt säännöllisesti. Toiseksi eniten yhteydenottoa toi-
vottiin puhelimitse. Koska myös kasvokkain tapahtuvaa tapaamista konttorissa toi-
vottiin, tulisi välillä muistaa ehdottaa asiakkaille, että he tulisivat käymään konttoris-
sa keskustelemassa säästämiseen liittyvissä asioissa.

Säästämisasioiden yhteydessä on hyvä ottaa huomioon se, että kaikille asiakkaille eivät sovellu
samat tuotteet. Jo tässäkin tutkimuksessa huomattiin, miten vastausten tulokset vaih-
televat, kun otetaan huomioon vain ikä ja sukupuoli. Siihen kun vielä lisätään esi-

merkiksi asiakkaan elämäntilanne, tavoitteet säästämisasiossa ja riskinsietokyky, huomataan, että jokainen tapaus on yksilöllinen. Sen vuoksi asiakkaalle tuleekin tarjota yksilöllistä neuvontaa ja palvelua säästämisasiihin liittyen.

LÄHTEET

Andersson, N. & Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 11.p. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Honkilahden Osuuspankin toimintakertomus 2012.

Hoppu, K. 2004. Sijoitustuotteiden markkinoinnin sääntely. 2.p. Helsinki: WSOY

Hoppu, E. & Hoppu, K. 2011. Kauppa- ja varallisuus oikeuden pääpiirteet. 13.p Helsinki: WSOYpro.

Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2011. Ammattimainen sijoittaminen. 7. p. Vantaa: Talentum.

Kasanen, E., Lundström, T. Puttonen, V & Veijola, R. 1997. Rahoitusriskit yrityksissä. Porvoo: SVH Coopers & Lybrand Oy, WSOY.

Kivioja, P., Niiranen, V. & Kontkanen, E. 2007. Verotus-vakuutukset, säästäminen ja sijoittaminen. Helsinki: Finva.

Kontkanen, E. 2011. Pankkitoiminnan käsikirja. 3. uud. p. Helsinki: Finva

Nasdaq OMX 2011. Opi Osakkeet. 6.painos. Helsinki.

Nikkinen, J., Rothovius, T. & Sahlström, P. 2002. Arvopaperisijoittaminen. Vantaa: WSOY. Helsinki: Finva.

Nousiainen, S. & Sundberg, S. 2011. Sijoituspalveluopas. 1. painoksen lisäpainos Espoo: Finva.

Poikonen, P & Silvola, T. 2010. Eläkesäästäminen. Helsinki: Finva

Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. 5.uud.p. Helsinki: WSOY-pro Oy.

Arvopaperimarkkinalaki.1989. 26.5.1989/495

Sähköiset lähteet

CESR (Committee of European Securities Regulators) 2008.Mitä asiakkaan on hyvä tietää Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivistä. Helsinki: Rahoitustarkastus. Viitattu 2.11.2013.

http://www.esma.europa.eu/system/files/08_003___Finnish.pdf

Finanssialan keskusliiton www-sivut 2013. Viitattu 7.2.2013.

http://www.fkl.fi/materiaalipankki/tutkimukset/Dokumentit/Kotitalouksien_sijoitusra_hastosaastaminen.pdf

Finanssivalvonnan www-sivut, 2013. Viitattu 8.2.2013.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Kayttotili/Pages/Default.aspx#.UoisZOLPr44>

Finanssivalvonnan www-sivut, 2013. Viitattu 26.10.2013.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Pages/Default.aspx#.UmwcRRC9JhZ>

Finanssivalvonnan www-sivut, 2013. Viitattu 26.10.2013.

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Maarayskokoelma/Rahoitussektori/2_Menettelytavat/Documents/2.3.std1.pdf

Finanssivalvonnan www-sivut, 2013. Viitattu 2.11.2013.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Porssiosakkeet/Pages/Default.aspx#.UnUrmRC9JhZ>

OP-Pohjola-ryhmän www-sivut 2013. Viitattu 4.2.2013. <https://www.op.fi/op?cid=-25201>

OP-Pohjola-ryhmän www-sivut 2013. Viitattu 26.10.2013.

<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/op-pohjolan-kotitalouksien-barometri--suomalaiset-eivat-tunnista-mahdollisuuksiaan-kasvattaa-varallisuutta?cid=151745730&srcpl=3>

OP-Pohjola-ryhmän www-sivut 2013. Viitattu 2.11.2013.

<https://www.op.fi/op/op-pohjola-ryhma/op-pohjola-ryhma?id=80100&srcpl=1>

Pörssisäätiön www-sivut 2013. Osakeopas 2013. Viitattu 2.11.2013.

http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2012/01/osakeopas_fin_f.pdf

Pörssisäätiön www-sivut 2013. Sijoittajan korko-opas 2012. Viitattu 4.2.2013.

www.porssisaatio.fi

Pörssisäätiön www-sivut 2013. Sijoitusrahasto-opas 2012. Viitattu 17.2.2013.

www.porssisaatio.fi

Rahoitus- ja vakuutusneuvonnan www-sivut 2013. Eläkesäästäminen 2011. Viitattu 24.2.2013. <http://www.fine.fi>

Suomen Pankin www-sivut 2013a. Viitattu 26.10.2013.

http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/korot/Pages/tilastot_markkina-ja_hallinnolliset_korot_viitekorot_chrt_fi.aspx

Suomen Pankin www-sivut 2013b. Viitattu 8.2.2013.

http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/tase_ja_korko/Pages/index_2012_01_2013.aspx

Suomen Pankin www-sivut 2013c. Viitattu 3.11.2013.

http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/tase_ja_korko/pages/index_2013_07_31.aspx

Suomen Pankin www-sivut 2013d. Viitattu 27.10.2013.

http://www.suomenpankki.fi/fi/suomen_pankki/ajankohtaista/blogit/kimmo_violainen/pages/lainakattoa_tarvitaan_luotto_ja_asuntomarkkinoiden_ylilyontien_torjumiseksi.aspx

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kotitalouksien varallisuus [verkkojulkaisu]. 2009, 6. Varallisuus, velat ja tulot . Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 4.2.2013.

http://www.stat.fi/til/vtutk/2009/vtutk_2009_2011-12-21_kat_006_fi.html

Talous Suomen www-sivut 2013. Viitattu 27.10.2013.

<http://www.taloussuomi.fi/tulot-ja-menot/asuntolainalle-20-saastopakko>

Tilastokeskuksen www-sivut 2013. Viitattu 8.2.2013.

http://www.stat.fi/til/khi/2012/12/khi_2012_12_2013-01-14_tie_001_fi.html

Valtionvarainministeriön www-sivut 2013a. Viitattu 5.11.2013.

https://www.vm.fi/vm/fi/11_rahoytusmarkkinat/03_EUn_rahoytusmarkkinat/index.jsp

Valtionvarainministeriön www-sivut 2013b. Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistus 2011. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Viitattu. 5.11.2013.

http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/07_rahoytusmarkkinat/20110216Arvopa/Arvopaperimarkkinalainsaadaennoen_kokonaisuus.pdf

Virtuaaliammattikorkeakoulun www-sivut 2013. Viitattu 26.10.2013.

<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289345955/1194290010211.html>

Julkaisematon lähde

Opinet. 2013. OP-Pohjola-ryhmän intranet-sivut. Sijoittajakuvan kartoitus. Viitattu 2.11.2013.

Opiskelen liiketaloutta Satakunnan ammattikorkeakoulussa, ja teen opinnäytetyöhöni kuuluva kyselyä jatkuvasta säästämisestä. Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää Honkilahden Osuuspankin asiakkaiden suhtautumista jatkuvaan säästämiseen sekä kartoittaa heidän säästämisspäätöksiinsä vaikuttavia seikkoja. Vastaamalla kyselyyn autat minua opinnäytetyöni valmistumisessa. Kiitos.

Ystävällisin terveisin,

Emilia Virtanen

KYSELY JATKUVASTA SÄÄSTÄMISESTÄ

1 Säästätkö säännöllisesti? 1 kyllä 2 ei

2 Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, mikset ole aloittanut säästämistä?

- 1 ei jää ylimääräistä säästettäväksi
- 2 ei juuri nyt ajankohtaista
- 3 ei ole kiinnostusta
- 4 en koe, että minulla on tarpeeksi tietoa säästämismahdollisuuksista
- 5 en ole tullut ajatelleeksi asiaa
- 6 ei ole osaamista asiasta
- 7 muu syy, mikä? _____

3 Mihin säästökohteeseen haluaisit säästää tai olet jo aloittanut säästämisen?

- 1 asunto
- 2 auto
- 3 lomamatka
- 4 lapsille tai lapsenlapsille
- 5 kerryttääkseni varallisuutta
- 6 varautuakseni yllättäviin menoihin
- 7 varautuakseni eläkeikään
- 8 muuhun kohteeseen

4 Kuinka paljon mielestäsi pystyisit laittamaan säästöön säännöllisesti kuukausittain?

- 1 en yhtään
- 2 alle 50 euroa
- 3 50-100 euroa
- 4 100-300 euroa
- 5 300-500 euroa
- 6 500-1000 euroa
- 7 yli 1000 euroa

5 Kuinka pitkäksi ajaksi olisit valmis säästämään?

- 1 alle vuosi
- 2 1-2 vuotta
- 3 3-5 vuotta
- 4 5-7 vuotta
- 5 7-10 vuotta
- 6 yli 10 vuotta

6 Oletko tehnyt/onko sinulle tehty joskus sijoittajakuvan kartoitus?

- 1 kyllä

2 ei

7 Mistä seuraavista jatkuvaan säästämiseen sopivista säästömuodoista sinulla on jo kokemusta?

- 1 Talletukset
- 2 ASP-tili
- 3 Rahastot
- 4 Säästö- tai sijoitusvakuutukset
- 5 Eläkevakuutus tai eläkesäästäminen
- 6 Osakkeet

8 Mitkä seuraavista jatkuvan säästämisen säästömuodoista sinua kiinnostaa säästämismuotona?

Kiinnostaa 5 = Erittäin paljon 4 = Melko paljon 3 = Kohtalaisesti 2 = Melko vähän 1 = Ei lainkaan

1	Talletukset	5	4	3	2	1
2	ASP-tili	5	4	3	2	1
3	Rahastot	5	4	3	2	1
4	Säästö- tai sijoitusvakuutukset	5	4	3	2	1
5	Eläkevakuutus tai eläkesäästäminen	5	4	3	2	1
6	Osakkeet	5	4	3	2	1

9 Kuinka suuri merkitys seuraavilla seikoilla on valitessasi säästämismuotoasi?

5 = Erittäin suuri merkitys 4 = Melko suuri merkitys 3 = Kohtalainen merkitys 2 = Melko vähäinen merkitys 1 = Ei merkitystä

pääoman säilyminen	5	4	3	2	1
kohteen riskittömyys	5	4	3	2	1
hyvät tuottomahdollisuudet	5	4	3	2	1
varojen helppo rahaksimuutettavuus	5	4	3	2	1
vaivattomuus	5	4	3	2	1
sijoitusaika	5	4	3	2	1
pankkitoimihenkilön suositus	5	4	3	2	1
oma kokemus tuotteesta	5	4	3	2	1

10 Onko sinulle viimeaikoina (edellisten 6 kuukauden aikana) ehdotettu pankista säästämiseen aloittamista?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

11 Minkälaista yhteydenottoa tai palvelua haluaisit mieluiten koskien säästämispalveluja?

- 1 pankki ottaa yhteyttä puhelimitse
- 2 pankki ottaa yhteyttä kirjeitse
- 3 pankki ottaa yhteyttä verkkopankin kautta
- 4 sovitaan tapaaminen konttoriin
- 5 haluan ennemmin itse olla yhteydessä pankkiin päin
- 6 muuten, miten? _____

Taustatiedot:

1. Sukupuoli

- 1 mies
- 2 nainen

2. Ikä

1	18-24
2	25-30
3	31-40
4	41-50
5	51-60
6	yli 60